

OBDAČBA

PRIDOBITNIH IN GOSPODARSKIH ZADRUG.

POUK, KAKO SE ODMERJA PRIDOBNIJSKI DAVEK OD
PODJETB, OSNOVANIH NA ZADRUŽNEM ZAKONU Z DNE
9. APRILA 1873, DRŽ. ZAK. ŠT. 70.

SPISAL

VALENTIN ŽUN

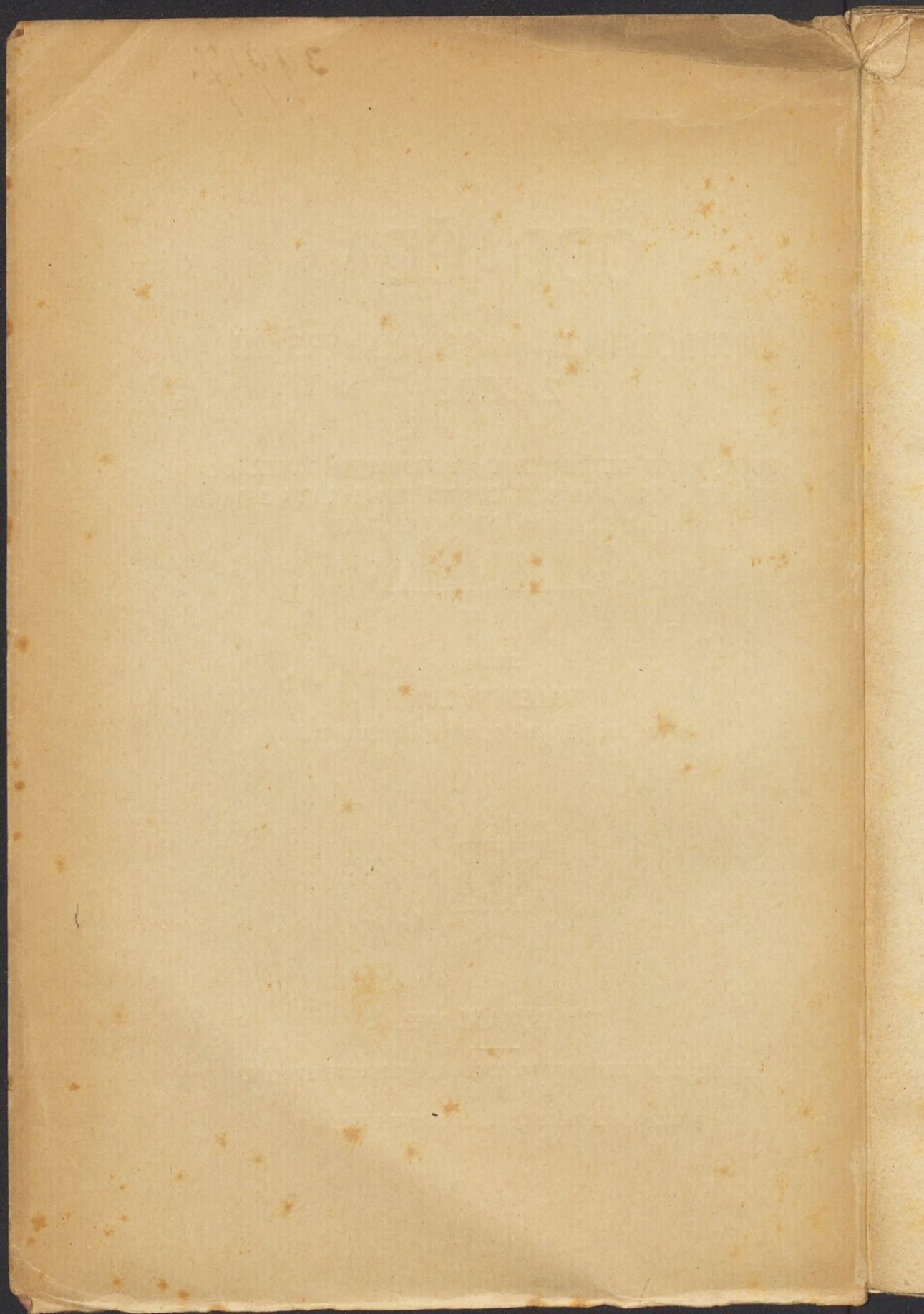
C. KR. FINANČNI TAJNIK V FIN. MINISTRSTVU.

NA DUNAJU 1913.

ZALOŽILA „KMETSKA POSOJILNICA LJUBLJANSKE OKOLICE“
V LJUBLJANI.

NATISNILA „NARODNA TISKARNA“ V LJUBLJANI.

Obdačba

pridobitnih in gospodarskih zadrug.

Pouk, kako se odmerja pridobninski davek od podjetb,
osnovanih na združnem zakonu z dne 9. aprila 1873,
drž. zak. št. 70.

Spisal

Valentin Žun

c. kr. finančni tajnik v fin. ministrstvu.

Na Dunaju 1913.

Založila „Kmetška posojilnica ljubljanske okolice“ v Ljubljani.

Natisnila „Narodna tiskarna“ v Ljubljani.

Vse pravice pridržane.

030027219

Predgovor.

V svoji mnogoletni praksi pri odmeri pridobninskega davka od pridobitnih in gospodarskih zadrug, zlasti še v zadnjih letih, ko mi je preskušati take odmere, sem imel priliko spoznavati, koliko nepotrebnega pisanja in izgube časa provzroča zadrugam nepoznanje zakonskih določb o pridobninskem davku.

Te ponekodi precej zamotane določbe sem skušal s tem spisom kolikor možno umljivo razložiti. Svoji razlagi sem pridelal nekaj primerov, kako se odmerja pridobninski davek in kako se sestavljajo prizivi proti odmeri tega davka.

Z „zadružno davčno novelo“, ki se je izdala začetkom letošnjega leta, so se poprejšnje določbe zakona o osebnih davkih iz leta 1896. deloma temeljito izpremenile. Ker novela, ki nudi zelo obsežne davčne olajšave za zadruge, velja že za odmere za leto 1912, bodo davčna oblastva odmere za leto 1912 obnovila in seveda pri odmeri za davčno leto 1913 tudi že vpoštevala nove določbe.

Upam, da ustrežem mnogoštevilnim zadrugam po slovenskih pokrajinah, ako uprav v tej dobi, ko bodo dobivale plačilne naloge za leti 1912. in 1913., izdam pričujoče navodilo za odmero pridobninskega davka.

V tej nadi izročam spis v blagohotno uporabo.

Na Dunaju, v juliju 1913.

Valentin Žun.

Kako se dele pridobitne in gospodarske zadruge z ozirom na pridobninski davek?

Za obdačbo pridobitnih in gospodarskih zadrug je mero-
dajno drugo poglavje zakona o osebnih davkih z
dne 25. oktobra 1896, drž. zak. št. 220 in pa zadružno-
davčna novela z dne 3. januarja 1913, drž. zak.
št. 5. Po določbah teh dveh zakonov moremo v davčnem
oziru razlikovati tri vrste pridobitnih in gospodarskih zadrug,
in sicer 1. davka proste, 2. po § 85. zak. o osebnih davkih
ugodnostne (t. j. davčne ugodnosti uživajoče) in
3. neugodnostne zadruge. Poslednje (neugodnostne) za-
druge moremo z ozirom na določbe zadružno-davčne novele
razdeliti še v zadruge *a)* s stopnjema znižanim davčnim
merilom in *b)* z davčnim merilom 10 odstotkov.

Davka proste zadruge.

Davka proste zadruge so po § 84 *lit. e* zak. o os.
davkih, ki se je deloma spopolnil po zadružno-davčni noveli,
1. kreditna in posojilna društva (posojilnice in hranil-
nice), kojih pravila odgovarjajo zahtevkom § 1. zakona z dne
1. junija 1889, drž. zak. št. 91. Ti zahtevki so ti-le: *a)* jamstvo
zadružnikov mora biti neomejeno, *b)* delokrog društva se sme
raztezati le na manjši okraj (eno ali več sosednih, v pravilih
imenovanih občin), *c)* posamezni deleži ne smejo presegati
vsote 50 kron in se *č)* ne smejo sploh nič ali pa ne višje
obrestovati nego hranilne vloge, *d)* letni prebitki se morajo
devati v rezervni zaklad, do katerega posamezni udje nimajo
nobene pravice, *e)* posojila se smejo dajati le udom, toda
menice morajo biti izključene in visokost dolžnih obresti s

postranskimi pristojbunami vred (upravnimi prispevki etc.) ne sme presegati obresti hranilnih vlog za več nego $1\frac{1}{2}\%$. Tudi ne smejo pravila imeti določbe, da se sme v slučaju razdružbe zadruge čisto premoženje, kar ga ostane po pokritju dolgov in deležev, razdeliti med ude, ker sicer davčna oblast tudi takim posojilnicam ne priznava davčne prostosti, najsi tudi sicer njihova pravila odgovarjajo zahtevkom zgoraj omenjenega zakona iz l. 1889. Davka proste so tudi zveze davka prostih kreditnih in posojilnih društev, katere imajo namen skrbeti za denarno izravnavo med svojimi udi (včlanjenimi zadrugami), če so take zveze ustanovljene kot pridobitne in gospodarske zadruge in po pravilih in dejanski raztezajo svoj obrat le na svoje ude, ne obrestujejo deležev višje nego s 4 odstotki in odkazujejo prebitke rezervnemu zakladu, do katerega nimajo udje nobene pravice. Takih zvez, ki bi obsegale samo davka proste posojilnice, v Avstriji doslej še nimamo.

Na Slovenskem imamo prav veliko posojilnic, ki so po zmislu pravkar naštetih določb davka proste. To so takozvane „rajfajznovke“.

Takim posojilnicam ni treba za davčna oblastva vlagati pridobninske napovedi, pač pa so primorane 14 dni po otvoritvi svojega poslovanja poslati davčnemu oblastvu svoja pravila, da davčno oblastvo preskusi, ali odgovarjajo zahtevkom § 1. omenjenega zakona iz l. 1889.

Ako bi taka davka prosta posojilnica pre naredila svoja pravila, da bi n. pr. raztegnila svoj obrat tudi na neude ali pričela posojevati tudi na menice, mora tako spremembo pravil tekom 14 dni naznaniti davčnemu oblastvu, katero pri obdačbi postopa tako, kakor bi nastala nova davku podvržena podjetba.

Dalje so davka proste 2. po § 84 *lit. f* zak. o os. davkih, ki se je deloma spopolnil po zadružno-davčni noveli, zadruge in druge združbe kmetovalcev za skupno nabavo semenja, gnojil, strojev in orodja ali drugih kmetijskih produkcijskih potrebščin, za povzdigo živinoreje (živinorejske, bikorejske, pašniške zadruge, živinske zavarovalnice i. t. d.) ali za skupno pospeševanje drugih deželno kulturnih namenov, če se pri tem po pravilih ne sme

razdeljevati dobiček med zadrugnike in se tudi v resnici ne razdeljuje.

Tudi po Slovenskem imamo že precejšnje število kmetijskih zadrug, katerim postava dovoljuje davčno prostost. Pred vsem moramo poudarjati, da smejo udje takih zadrug biti praviloma le kmetovalci, ako se za zadrugo zahteva davčna prostost. Samo izjemoma se morejo v zadrugo sprejeti tudi take osebe, ki jih zadruga potrebuje za združne posle (n. pr. za pisarije, knjigovodstvo i. t. d.), ako bi tudi ne bile kmetskega stanu (n. pr. učitelji). V to vrsto zadrug moremo prištevati tudi kmetijske strojne zadruge, zadruge za zavarovanje zoper točo in razne melioracijske zadruge.

Že pri sestavi združnih pravil je treba gledati na to, da se iz posameznih točk natanko razvidi, da morejo biti udje zadruge le kmetovalci, da je združno delovanje omejeno le na ude in da udje nimajo pravice do poslovnega dobička tudi v slučaju združbe zadruge.

Neka živinorejska zadruga je navedla v svojih pravilih kot namen zadruge to-le:

„Namen zadruge je, povzdigniti živinorejo, živinsko kupčijo kakor tudi prodajo živalskih izdelkov. Naloga zadruge je: 1. vplivati na pravo smer v živinoreji, 2. skrbeti za nakup in za namenu primerno rejo plemenskih živali; 3. skrbeti za skupne pašnike za plemensko živino; 4. prirejati živinske razstave; 5. posredovati prodajo in nakup plemenske živine; 6. voditi potrebne knjige, kakor spuščalni zapisnik, rodovnik itd.“

Davčna oblast ni priznala tej zadrugi davčne prostosti, ker se iz preveč splošnih določb glede združnega namena ne razvidi, ali se zadruga omejuje le na svoje ude, to je ali kupuje res le za svoje ude ozir. ali prodaja res le živalske pridelke svojih udov, ali ima pašnike le za plemensko živino svojih udov itd.

Povsem jasna za davčno oblast je ta-le točka v pravilih neke kmetijske gospodarske zadruge:

„Namen zadruge je, pospeševati gospodarstvo svojih udov potem skupnega poslovanja.

Ta namen dosega zadruga s tem, da:

1. za svoje ude skupno nabavlja semenja, gnojila, plemensko živino, stroje in orodje ter druge poljedelske produkcije potrebščine;

2. svojim udom vnovčuje njih pridelke;

3. si nabavlja kmetijske in gospodarske stroje ter v to potrebne materialije in jih svojim udom proti odškodnini daje v porabo.“

Davka proste so tudi 3. zadruga in druge združbe kmetovalcev za skupno predelavo in uporabo (vnovčenje) po zadružnikih pridobljenih kmetijskih pridelkov. Pri takih zadrugah se sme razdeljevati dobiček med ude, ne da bi se zato odrekla davčna prostost. Če pa imajo take zadruga kako prodajalno v kraju, kjer se ne nahaja večina njenih udov, se (za dobiček iz te prodajalne) ne more priznati davčna prostost. (Primer: neka mlekarna na Kranjskem ima v Trstu svojo prodajalno.)

Nekatere kmetijske zadruga, ki smo jih našeli pod točko 2. (dobiček se ne sme razdeljevati med ude), se bavijo tudi s posli, ravnokar pod točko 3. omenjenimi, to je s predelavo in uporabo po zadružnikih pridobljenih kmetijskih pridelkov (n. pr. živinorejska zadruga razpečava tudi mleko in jajca svojih udov). Pri takih zadrugah more davčna oblast zahtevati, da se vodijo za vsako poslovanje (poslovanje, pri katerem se sme, in poslovanje, pri katerem se ne sme dobiček razdeljevati, ako se zahteva davčna prostost) posebni računi.

Zgodi se včasih, da kmetijska zadruga nakupi kmetijskih potrebščin za svoje ude, pa jih radi posebnih razlogov ne more oddati udom in je za to prisiljena, da jih odda drugam, ali da zadruga prevzame dobavo kmetijskih pridelkov, pa je po posebnih okoliščinah prisiljena, da nakupi blago tudi od neudov, da more izpolniti prevzeto dolžnost. V takih izjemnih slučajih, če gre resnično za prisilne prodaje, o čemur razsoja davčna oblast, se zadrugam davčna prostost ne odtegne.

Davka proste so tudi zveze ravnokar naštetih kmetijskih zadrug, če imajo po pravilih in dejanski iste cilje kakor včlanjene zadruga same ali pa imajo namen izravnati denarni promet med včlanjenimi zadrugami, raztezajo svoj obrat samo na ude ter ne obrestujejo višje svojih deležev nego s 4 odstotki. Tudi takih zvez nimamo na Slovenskem in menda tudi drugodi še ne; kajti sedanje zveze imajo včlanjene najraznovrstneje gospodarske in pridobitne zadruga.

Po § 85. ugodnostne zadruge.

Na načelu samopomoči osnovane pridobitne in gospodarske zadruge, ki omejujejo po pravilih in dejanski svoj opravični obrat na svoje ude, uživajo posebne davčne ugodnosti in sicer:

1. Takim ugodnostnim zadrugam se ne odmerja začasni davek;

2. Obresti vknjiženih dolgov se pri odmeri pridobninskega davka ne prištevajo čistemu dobičku, temveč se smatrajo kot odbitni postavki kakor obresti nezavarovanih terjatev. Pri neugodnostnih zadrugah se obresti vknjiženih dolgov ne morejo odbiti od dohodkov;

3. Istotako se ne smejo privzeti v obdačbeno podlago darila, darovi in druge namembe, ki se dajo osebam ali napravam, ki ne pripadajo zadrugi sami, in sicer brez razložka, ali so taki darovi potrebni za opravični obrat ali ne. Če se pa dajo taki darovi zadružnikom ali njihovim rodbinskim udom, se ne smejo izločiti iz obdačbene podlage. Vendar so nagrade, ki jih prejemajo udje načelstva ali nadzorstva za svoje poslovanje v zadrugi, z zneskom, ki je primeren temu poslovanju, davka proste.

4. Bilančna izguba, ki je nastala v zadnjem, pred bilančnim letom preteklem opravičnem letu, se z zneskom, ki se preračuni po davčno pravnih-določbah, izločuje iz obdačbene podlage.

5. Knjižni, toda ne realizovani kurzni dobički, ki se ne preodkazujejo v posebnih rezervah za kurzne zgube, se smatrajo v vsakem slučaju kot odbitki (se ne morejo obdačiti).

6. Kot dovoljeni odbitki se smatrajo tudi stroški, ki so zvezani z **ustanovitvijo** ugodnostne zadruge v prvem letu njenega obstaja (takozvani ustanovni stroški). Če se ustanovni stroški razdele na več let, tako da se postavijo med bilančne aktive, se odpisi od takih aktivov v prvih petih letih zadružnega obstoja smatrajo za dopustne odbitke (se ne obdačujejo).

7. Če po davčno-pravnih določbah ugotovljeni čisti donos ne presega 1200 kron, so ugodnostne zadruga pridobninskega davka oproščene.

Za čiste donose nad 1200 kron pa velja ta-le davčna lestvica:

od več nego	do vseh	odstotek
	kron	
1.200	2.800	2,5
2.800	5.000	3
5.000	40.000	3,5
40.000	100.000	4
100.000	—	5

8. Takozvani minimalni davek se ugodnostnim zadrugam ne predpisuje.

Zgoraj smo rekli, da morajo pridobitne in gospodarske zadruga omejevati svoj opravični obrat (posel) po pravilih in dejanski na svoje ude, ako hočejo biti deležne davčnih ugodnosti, ki smo jih ravnokar našteali. Davčna ugodnost se pa še ne izgubi, ako pridejo zadruga v poslovno dotiko tudi z neudi, kolikor jim dovoljujeta davčni zakon in izvršitveni predpis k temu zakonu.

Davčne ugodnosti se po teh postavnih določbah ne smejo odreči:

a) Ako pridobitne in gospodarske zadruga sprejemajo zajme (hranilne vloge) tudi od neudov ali nalagajo svoje blagajniške zaloge pri podjetjih in zavodih, zavezanih javnemu dajanju računov. (Posojilnice torej morejo svoj denar nalagati pri drugih posojilnicah ali bankah, osnovanih na delniški ali združni podlagi, ne smejo pa posojevati zasebnikom neudom, ker bi sicer izgubile davčne ugodnosti).

b) Ako kreditne zadruga prevzemajo za dolgove svojih udov poroštvo neudov ali ako za svoje ude izterjujejo terjatve pri neudih.

c) Ako konsumna in sirovinska društva, potem združbe kmetovalcev za skupno nabavo semenja, gnojil, živine za rejo, strojev in orodja ali drugih potrebščin za kmetijsko produkcijo, v kolikor ne spadajo pod prostost § 84. lit. f, kupujejo blago od neudov.

d) Ako produktivne zadruge prodajajo svoje izdelke neudom; pri tem se pa morajo ali glede na uporabo delovnih moči ali glede na prejemanje glavnih tvarin produkcije načeloma omejiti na svoje ude.

Po produktivnih zadrugah moramo torej razločevati dve vrsti. Pri prvi vrsti se surovine večinoma prejemajo od neudov (n. pr. usnje in druge črevljarske potrebščine pri črevljarskih zadrugah, les i. t. d. pri tesarskih in mizarskih zadrugah, železo pri železo-obrtnih in žrebljarskih zadrugah), produktivna delavnost (predelovanje surovin) pa mora načeloma biti omejena na ude. Neudje, zlasti tudi še pomočniki in izučeni vajenci, se smejo uporabljati le v slučaju bolezni ali trajnega zadržka kakega uda ali mimogrede v slučaju hudega navala pri delu in v podobnih slučajih. Vendar pa se v prvem slučaju (bolezen ali zadržek udov) neud sme uporabljati kvečjemu šest mesecev v letu, v drugem slučaju pa ne sme število mimogrede uporabljenih neudov znašati več nego polovico udov, število njihovih delovnih dni pa nikdar več nego eno desetino delovnih dni udov, pri čemer se šteje leto za 300 delovnih dni. Za postranske opravke, ki stoje s produktivno delavnostjo le v podrejeni zvezi, se smejo pač uporabljati tudi neudje (n. pr. vozniki, knjigovodje, potniki).

Pri drugovrstnih produktivnih zadrugah se pa surovine pridobivajo od udov, dočim se za predelavo surovin večinoma uporabljajo neudje (n. pr. pri sirarskih zadrugah). Tudi takim zadrugam postava dovoljuje davčne ugodnosti, ako se glavne snovi produkcije načeloma dobivajo od udov. Če vsled nepredvidnih in nenavadnih razmer od udov pridobljene surovine ne bi zadostovale, da se obrat normalno vzdrži, smejo se izjemoma dobivati tudi od neudov, toda to ne sme trajati več nego tri mesece v letu in množina vseh glavnih tvarin, ki bi se prejele od neudov, ne sme presegati ene dvajsetine snovi, ki so jih dali udje. Snovi podrejenega pomena se pač smejo prejemati tudi od neudov, ne da bi se zato izgubile davčne ugodnosti.

e) Ako skladiščna (magacinska) in prodajna društva prodajajo neudom po svojih udih narejene izdelke.

f) Ako stoji zadružna zveza, ki je registrovana po zakonu z dne 9. aprila 1873, drž. zak. št. 70, po naročilu in na račun svojih včlanjenih zadrug v poslovnem prometu z udi kake včlanjene zadruge.

Upravno sodišče je v več slučajih odločilo, da take zadruge, ki imajo poleg udov s pravico do dividende tudi ude, ki so sicer popolnoma vplačali svoje deleže, pa nimajo pravice do dividende, ne uživajo davčnih ugodnosti po § 85. zak. o osebnih davkih. Po zadružno davčni noveli se je to naziranje nekoliko omejilo, kajti po novi določbi zadruga še ne izgubi davčne ugodnosti, ako udje po pravilih nimajo pravice do dividende od deležev, ki so jih vplačali še-le v bilančnem letu.

V praksi so se pojavile marsikateri težkoče pri presoji, katere zadruge imajo pravice do ugodnosti po § 85.; kajti iz pravil se večkrat ne da jasno dognati, ali hoče zadruga omejevati svoj opravični obrat le na ude. Istotako se pri nekaterih poslih, ki jih izvršujejo zadruge, večkrat more le težko presoditi, ali še odgovarjajo § 85. glede omejevanja na lastne ude. Omeniti hočemo v tem oziru le nekaj načelnih razsodb upravnega sodišča, ki se tičejo tudi razmer pri zadrugah na Slovenskem. Tako po nazorih upravnega sodišča tista zadruga, katera ima tudi namen ustanavljati vsakovrstne naprave, ki so v posebno korist udov, nima pravice do ugodnosti po § 85, istotako ne zadruga, ki se peča tudi s posredovanjem prometa z zemljišči za svoje ude. Tudi posojilnice, ki smejo po pravilih nakupovati (eskomtovati) menice (sploh brez nadaljne omejitve na svoje ude), nimajo ugodnosti omenjenega zakona, istotake ne posojilnice, ki so po pravilih upravičene vršiti za svoje ude vsakovrstne bančne posle.

Po § 85. neugodnostne zadruge.

Tiste zadruge, ki ne uživajo ugodnosti § 85. zak. o osebnih davkih, delimo vsled določb zadružnodavčne novele v dve vrsti, ker se odmerja davek po različnih postavkih. Ako se nam reč poslovni obrat takih zadrug drži postavnih in v pravilih določenih mej, se odmerja davek z ozirom na čisti donos, ugotovljen po davčnopравnih predpisih, po teh-le postavkih

Čisti donos več nego	do vseh	odstotek
k r o n	ih	
—	2800	4
2800	5000	5
5000	10000	6
10000	20000	8
20000	—	10

Če se pa poslovni promet ne drži postavnih in v pravilih določenih mej, odmeri se, naj bo čisti donos večji ali manjši nego 20.000 K, **vedno 10 odstotni davek.**

Če bi n. pr. zadruga imela v svojih pravilih določbo, da je obrat omejen le na ude, v resnici pa razteza svoj obrat tudi na neude (n. pr. posojilnica posoja tudi neudom, mlekarna dobiva mleko redno tudi od neudov i. t. d.), tedaj se ji predpiše 10 odstotni davek, naj tudi po davčno-pravnih določbah ugotovljeni čisti donos znaša manj nego 20.000 kron.

Če bi zadruga poleg svojega glavnega posla imela tudi še kako drugo opravilo, ki ni označeno v njenih pravilih (n. pr. posojilnica ima tudi svojo gostilno), predpiše se ji od glavnega in postranskega opravila polni desetodstotni davek, naj bi tudi sicer zadruga uživala ugodnosti § 85. zak. o os. davkih. Izjemo tvori le okolnost, da zadruga pri zasledovanju svojih po pravilih določenih ciljev mora prevzeti kako opravilo, ki se razteza tudi na neude. To se zgodi zlasti tedaj, ako kaka posojilnica prevzame kako gostilno, mlin, žago, kopališče i. t. d., da s tem reši svojo terjatev. V takih slučajih bo pri obdačbi zadruga ločiti glavno in stransko opravilo. Pri glavnem opravilu se bo davčno oblastvo ravnalo po postavnih določbah, ki bi sicer veljale, ako bi zadruga imela le glavno opravilo (torej se ji dovolijo ugodnosti § 85., ako so sicer dani pogoji za to), postransko opravilo se bo pa obdačilo po stopnjema znižanih davčnih postavkah in sicer brez ozira na glavno opravilo. Davčno oblastvo sme zahtevati, da se mu za postranska opravila predlože posebni računi.

Kdaj in na kaki podlagi se odmerja pridobninski davek?

Pridobninski davek od pridobitnih in gospodarskih zadrug se odmerja vsako leto. Za podlago se vzame čisti donos, ki se je dosegel v opravljenem letu pred davčnim letom, n. pr. pri odmeri za l. 1913 tisti čisti donos, ki se je dosegel v poslovnem letu 1912.

Ako je zadruga pričela poslovati v teku leta, vzame se za podlago obdobju za to in za prihodnje leto čisti donos prvega leta, ki se razmeroma preračuni na letni donos. Posojilnica je pričela n. pr. poslovati 1. maja 1912. Po prvem računskem zaključku znaša čisti donos, ki se je dosegel v dobi od 1. maja do 31. decembra 1912 2200 kron. Davčna oblast bo najprej preskusila, ali se med izdatki v računu izgube in dobička ne nahajajo zneski, ki so po davčnih določbah neodbitni postavki, to se pravi, da se ne smejo vpoštevati kot izdatki, temveč se morajo prišteti bilančnemu čistemu donosu. (Glej o tem spodaj!) Recimo, da bi znašali taki postavki 200 kron. Tedaj bo po davčno-pravnih določbah ugotovljeni čisti donos dosegel vsoto 2400 kron, katera vsota se mora razmerno preračunati na eno leto. 2400 kron se je doseglo v $\frac{2}{3}$ leta, torej celo leto 3600 kron. Od tega zneska se odmeri davek in sicer za leto 1912 le za dobo od 1. maja do 31. decembra.

Če je ta posojilnica ugodnostna po § 85. zak. o os. davkih, odmeril se bo 3 odstotni davek, ki bo znašal 108 kron. Ta znesek se bo tudi predpisal za leto 1913, za leto 1912 pa le z dvema tretjinama, to je z 72 kronami.

Zgodi se včasih tudi, da obsega poslovna doba več nego eno leto. Zadruga je n. pr. pričela svoj obrat 1. novembra 1911 in je napravila prvi računski zaključek še-le 31. decembra 1912. V tem slučaju obsega poslovna doba 14 mesecev. Pri odmeri pridobninskega davka se mora donos, dosežen v 14 mesecih, preračunati na donos enega leta, in od tako dobljenega zneska odmeriti davek za leto 1911, 1912 in 1913; za l. 1911 se bo seveda davek predpisal le za dobo dveh mesecev, to je od tistega časa naprej, ko je zadruga pričela poslovati.

Čisti donos pravih leta tvorijo bilančni prebitki, kakor pravi zakon o osebnih davkih, najsi se ti prebitki denejo v rezervni zaklad, ali se razdele kot obresti, dividende, tantijeme ali pod katerim koli imenom in po katerem koli merilu, ali se preneso na bodoči račun ali pa uporabijo na kak drugi način.

Če ima zadruga več davku podvrženih podjetb (n. pr. puljska in radovljiska posojilnica imata tudi podružnice), tedaj se pri sestavi obdačbene podlage seštejejo čisti donosi vseh podjetb, morebitne izgube pri kaki podjetbi se pa od čistega donosa drugih podjetb odštejejo in tako dobljeni znesek tvori obdačbeno podlago.

Kateri zneski se prištevajo bilančnim prebitkom?

Pri sestavi obdačbene podlage se izhaja praviloma od čistega donosa ali dobička, ki ga izkazuje na podlagi računa izgube in dobička zadružna bilanca. Med izdatki v računu izgube in dobička se pa po navadi nahajajo tudi zneski, ki po določbah § 94. ne smejo kratiti bilančnega čistega donosa, ki se torej morajo pri obdačbi prišteti čistemu donosu.

Če se že v računu izgube in dobička kot izdatki izkažejo zneski, ki se po navadi nakažejo še-le iz čistega dobička, kakor obresti deležev, dividende, tantijeme, dotacije rezervnega zaklada i. t. d., prištevajo se čistemu donosu.

Čistemu donosu je pa prišteti tudi zneske, ki se iz obratnih uspehov pravih leta, torej **na račun izgube in dobička**, porabijo v to:

a) da se poveča v podjetbi naložena glavnica. Po navadi se taki zneski, ki se porabijo za povečanje zadružne imovine, zaračunijo naravnost v bilanci s tem, da se zviša dotična aktivna postavka. Ako se pa to ne zgodi, temveč se zaračunijo v breme računa izgube in dobička, se prištevajo pri obdačbi čistemu donosu.

Semkaj spadajo vsakovrstne investicije, kakor nakup zemljišč, stavba poslopij, nabava strojev, kakor tudi vsi stroški, ki so v zvezi s pridobivanjem glavnice, istotako z ustanovitvijo zadruga združeni stroški (razven pri ugodnostnih zadrugah).

Čistemu donosu je prišteti pod zgoraj omenjenim pogojem dalje:

b) Odplačila na združne deleže in pa taka poplačila dolgov, „katerih zalaganje iz tekočih donosov zahteva zvišbo imovinskega salda podjetbe, ki ga je preračuniti po načelih pravilne imovinske bilance“.

c) Obresti deležev in vknjiženih dolgov, če tvorijo dolgovi del napravne glavnice podjetbe. Če kaka posojilnica mora kupiti posestvo, da reši svojo terjatev in s posestvom vred prevzame vknjižene dolgove, se obresti takih dolgov ne prištevajo čistemu donosu, ker ti dolgovi niso del napravne glavnice posojilnice. Pri zadrugah z ugodnostmi po § 85. zak. o os. davkih se obresti vknjiženih dolgov smatrajo kot odbitni postavki in se torej pri sestavi obdačbene podlage ne smejo prištevati čistemu donosu, četudi ti dolgovi tvorijo del napravne glavnice. Tudi razne pristojbine, ki se plačajo pri najetju vknjiženega dolga, se prištevajo pri neugodnostnih zadrugah čistemu donosu.

d) Garancijski prispevki, naprejščine (predujmi) in doplačila drugim podjetbam.

e) Darila, darovi in druge namembe, če jih ne zahteva poslovni obrat; toda taki zneski se ne smejo dajati združnikom ali njihovim rodbinskim udom. Nagrade, ki se dajo nameščencem zadruga za njihovo službo, in bolniški prispevki, ki se dajo nameščencem in njihovim družinam, veljajo za stroške, ki jih zahteva opravični obrat, in se zato pri obdačbi ne morejo prištevati čistemu donosu. Že spredaj smo omenili, da po § 85. ugodnostne zadruga morejo dovoljevati darove, darila in druge namembe osebam in napravam, ki ne pripadajo zadrugi sami, ne da bi se ti zneski stavili v obdačbeno podlago. Naše posojilnice imajo hvalevredno navado, da iz čistega dobička darujejo znatne vsote za javno-koristne ali narodne namene. Ti darovi so se doslej tudi pri ugodnostnih zadrugah stavili v obdačbeno podlago, ako se niso dali „že obstoječim dobrodelnim zavodom“. Po združno-davčni noveli pa morejo ugodnostne zadruga darovati komurkoli, ne da bi se taki zneski smeli obdačiti, pri neugodnostnih zadrugah pa se darovi stavijo v obdačbeno podlago. Pri ugodnostnih zadrugah so

odbitni stroški tudi remuneracije, ki se podeljujejo udom načelstva in nadzorstva za službe, storjene podjetbe, kakor bomo še govorili pri razlagi § 95. zak. o os. davkih.

f) Pridobninski davek se tudi ne sme šteti med odbitne postavke in se mora torej prištevati čistemu donosu. Ravnotako se ne smejo odbiti doklade, ki se plačujejo od pridobninskega davka. Istotako se zemljiški in hišni davek, ki ga morda plačuje zadruga, prištevata čistemu donosu, dočim se drugi davki, n. pr. osebna dohodnina, ki jo plačuje zadruga za svoje uslužbenke, rentnina, užitnina i. t. d. smatrajo za odbitne postavke, istotako vodarina in gostaščina ter vsi z izterjavo davkov zvezani stroški (zamudne obresti, izvršilni stroški). Neposredne pristojbine (percente) od kupljenih ali prodanih posestev pa se že po zmislu zgoraj navedene črke a) morajo prištevati čistemu donosu.

g) Prenosi bilančnih izgub iz prejšnjih poslovnih dob so tudi neodbitni postavki; izjeme pri ugodnostnih zadrugah smo že omenili zgoraj.

Kateri zneski se ne smejo prištevati bilančnim prebitkom?

§ 95. zakona o osebnih davkih našteva one postavke, ki se ne smejo vzeti v obdačbeno podlago, čeprav so se morda zaračunili v dobro računu izgube in dobička ali pa so se izplačali iz bilančnih prebitkov. Če so se taki postavki že v računu izgube in dobička izkazali kot izdatki, jih davčna oblast smatra za odbitne postavke, če se pa to ni zgodilo, se morajo pri sestavi obdačbene podlage odšteti od bilančnega čistega donosa. Taki odbitni postavki so:

- a) prenosi bilančnih dobičkov prejšnjih let;
- b) katastralni čisti donos in pa tista čista najemščina, ki je podvržena hišno-najemnemu davku, pri neoddanih poslopih, od katerih se plačuje hišno-razredni davek, pa tisti znesek, ki bi z ozirom na razredarino odgovarjal hišni najemščini, ako bi hiša bila oddana v najem.

Vzemimo primer, da je obdačiti pridobitno in gospodarsko zadrugo za l. 1913. od čistega odnosa, ki se je dosegel v opravielnem (bilančnem) letu 1912. Ta zadruga ima dve hiši; ena je oddana v najem in se je leta 1912 plačala hišna najemnina od čiste najemščine 420 kron (600 kron kosmate najemščine z odbitkom 30% = 180 kron vzdrževalnih stroškov), druga pa leta 1912 ni bila oddana v najem, temveč se je plačala hišna razredarina (hišno-razredni davek) od 4 stanovalnih prostorov, ki znaša 9 kron 80 vin. Temu znesku hišno-razrednega davka (razredarine) odgovarja najemščina 49 kron ($x : 100 = 9:80 : 20$ ali $9:80 \times 5$). Iz obdačbene podlage za l. 1913. se bosta torej izločila zneska 420 kron in 49 kron, torej skupno 469 kron.

Če se hišni prostori uporabljajo za združne namene in zadruga v svojem računskem zaključku ne izkazuje nobenih dohodkov iz posloplja, se kljub temu iz čistega donosa izloči hišnemu davku podvržena najemščina, ozir. znesek, kateremu odgovarja hišna razredarina. Če bi se najemščina prejemala le en del poslovnega leta, se iz obdačbene podlage izloči tudi le tisti del davku podvržene najemščine, ki se nanaša na ta del leta.

c) prejeti garancijski prispevki ali državne naprejščine (državni predujmi); dalje podpore, ki jih država, dežela ali druge javne korporacije namenijo pridobitnim in gospodarskim zadrugam.

[d) premijske rezerve in rezerve za že zglašene škode pri zavarovalnicah];

e) vse pasivne obresti, ki jih plačuje podjetba, razven obresti od vknjiženih dolgov, ki se pri neugodnostnih zadrugah morajo prišteti čistemu donosu (glej § 94, lit. c). Odbitni postavki so torej zlasti lombardne in eskomptne obresti, obresti od hranilnih vlog, depozitov, izdanih blagajničnih listov ali obresti od nevknjiženih dolgov;

f) odpisi, ki ustrezajo obrabi ali razveljavi inventarja ali obratnega gradiva, in pa ob pravilnem obratu nastalim tvarinskim, kurznim in drugim izgubam, dalje tisti deli donosa, kateri se iz istega povoda polože v posebnih zakladih (pričuvnih zakladih za odpise, amortizacije, izgube i. e.); v zad-

njem primeru pak samo tedaj, kadar so ti zakladi namenjeni v založbo primanjkljajev in izgub določno označene vrste in so izgube in primanjkljaji te vrste ali že nastopili ali pa se morejo pričakovati po naprej vidnem posledku opravi-
vilnih razmer.

Ta precej zavita zakonska določba ugotavlja v splošnem, da naj se odpisi na združnih aktivih, v kolikor se nanašajo na opravilno leto, smatrajo za odbitne postavke, naj se že taki odpisi izkažejo v računu izgube in dobička kot realizovani ali pa se denejo v posebne rezervne zaklade. Pravilno knjigovodstvo zahteva, da se združna imovina postavi v bilanci po dejanski, resnični vrednosti. Ker se pa vsak predmet sčasoma več ali manj obrabi in izgubi torej vsako leto nekoliko na svoji vrednosti, mora se razlika med vrednostjo enega in drugega poslovnega leta, v kolikor se nanaša na obrabo ali razveljavo predmeta, v računskem zaključku izkazati med izdatki računa izgube in dobička. Neka mlekarska zadruga ima poleg drugih te-le aktive v bilanci za leto 1911.: združna hiša 20.000 kron, stroji in orodje 10.000 kron, pisarniški inventar 3000 kron. V teku opravielnega leta 1912. izgube ti aktivni po naravni obrabi nekoliko na svoji vrednosti, n. pr. pri hiši 1% = 200 kron, pri strojih in orodju 8% = 800 kron in pri inventarju 10% = 300 kron. Razlika, nastala po obrabi, med opravielnim letom 1911. in 1912. znaša torej 1300 kron, ki se kot „odpis“ izkaže v računu izgube in dobička in se med bilančnimi aktivni vstavijo le za to razliko zmanjšane vrednosti, torej hiša z zneskom 19.800 kron (2000 kron — 200 kron), stroji in orodje z zneskom 9200 kron (10.000 kron — 800 kron) in inventar z zneskom 2700 kron (3000 kron — 300 kron). Te razlike med vrednostjo aktivov koncem leta 1911 in koncem leta 1912 se pa morejo v bilanci predočiti tudi na ta način, da se med aktivni izkažejo nespremenjene vsote (20.000 kron, 10.000 kron, 3000 kron), zato se pa med pasivi vstavijo postavki: rezervni zaklad za odpise pri združnem poslopu 200 kron, pri strojih in orodju 800 kron in pri inventarju 300 kron. V računu izgube in dobička se pa vstavijo ti zneski s skupno vsoto 1300 K med izdatki kot dotacija posebnega rezervnega zaklada za odpise.

Taki odpisi seveda ne smejo biti pretirani, ker bi se s tem ne izkazovala prava vrednost združnih aktivov; zato je davčna oblast upravičena primernost v bilanci izkazanih odpisov dati preskusiti po zvedencih, ako bi se pokazali kaki pomisleki zoper visokost odpisov.

Med odpise se vstavljajo tudi izgube na terjatvah, ki so že nastopile ali pa se imajo pričakovati po opravičnih razmerah in se zato primerni zneski vstavijo kot dotacije posebnega rezervnega zaklada za izgube pri terjatvah določene vrste (n. pr. pri meničnih terjatvah, terjatvah pri odjemalcih i. t. d.).

Ako se med odpise vstavi kak znesek le v ta namen, da se del združnih aktivov (n. pr. poslopja), ki se je v prejšnjih letih previsoko ocenil, zniža na dejansko vrednost, ne bode se pri obdačbi odbil ves znesek, temuč le tisti del, ki odgo-varja **obrabi** v opravičnem letu.

Poleg odpisov se pa smatrajo kot odbitki tudi zneski, ki se izdado za popravila in vzdrževanje strojev, inventarja, tovarnen, poslopij, zemljišč itd., in so zapopadeni v obratnem računu ter nimajo značaja investicij.

g) prispevki, ki se dajejo za preskrbo nameščencev;

h) nameščencem podjetbe po pogodbi izplačane tantijeme.

Zneski, naštetih pod *g)* in *h)*, se smatrajo za odbitne postavke, najsi se vstavijo že med izdatke opravičnega računa ali pa se nakažejo še-le iz čistega donosa. Ne smejo se pa odbijati pri obdačbi tantijeme, ki se izplačujejo udom načelstva in nadzorstva. (Tantijeme se razlikujejo od nagrad ali remuneracij v tem, da se prve preračunijo po gotovem delu čistega donosa [n. pr. v odstotkih], ne da bi se ravnale po službah, ki so se storile za zadrugo, remuneracije so pa plačilo za službe, storjene zadrugi.)

i) pri pridobitnih in gospodarskih zadrugah z ugodnostmi po § 85., nagrade (remuneracije), katere udje načelstva in nadzorstva ali nameščenci podjetbe dobivajo iz čistega dobička za službe, storjene podjetbi.

Tantijeme udov načelstva in nadzorstva se pa tudi pri ugodnostnih zadrugah ne smejo šteti med odbitne stroške (glej pripomnjo pri *h)*).

k) Ako se pri pridobitnih in gospodarskih zadrugah donos ali kak del donosa razdeli med zadružnike po razmeri storjenega dela, danih tvarin i. t. d., je sicer ta znesek, ki se razdeli, privzeti v podstavo obdačbi, toda zadruge imajo pravico, kot strošek odšteti tisti znesek, ki vstreza tržni vrednosti teh davščin, pribivši kaka zadružnikom naprej dana plačila.

Ta določba se nanaša zlasti na produktivne in prodajne zadruge, pri katerih se predelavajo tvarine, ki so jih dali udje, ali pri katerih udje predelavajo tvarine, pridobljene od drugod (n. pr. mesarsko-strojarske, mizarske, čevljarske zadruge). Pri mizarski zadrugi n. pr. dobe zadružniki les in druge potrebščine za izdelovanje od zadruge. Zadruga jim poplača delo, ko je dovršeno, in sicer se večkrat vrši končni obračun še-le ob računskem zaključku, dočim se poprejšnja plačila smatrajo le za predplačila. V račun izgube in dobička se pa vstavijo ta predplačila in še konečni dobiček, ki se razdeli med ude po razmeri danih tvarin ali pa po razmeri storjenega dela. Ker je v tem dobičku tudi del obratnih troškov (kupnina za tvarine, mezda za delo), se zneski, ki odpadejo na obratne stroške, ki torej s prejšnjimi naplačili vred odgovarjajo tržni vrednosti dajatev od strani udov, ne morejo privzeti v obdačbeno podlago, pa č pa zneski, ki jih prejmo udje **nad** tržno vrednostjo svojih dajatev (oddanih tvarin ali storjenega dela). Če bi davčna oblast imela kake pomisleke proti ocenitvi dajatev zadružnih udov, zaslišala bo zvedence.

l) Pri pridobitnih in gospodarskih zadrugah z ugodnostmi po § 85., izdatki, združeni z ustanovitvijo, v prvem letu njihovega obstoja.

(Glej str. 9, točka 6.)

Kje se predpisuje pridobninski davek?

Pridobninski davek predpisuje davčna oblast (okrajno glavarstvo ali v glavnih mestih davčna administracija), v čigar področju je sedež zadruge in sicer ga predpisuje v občini, kjer ima sedež in obratovališče zadruga. Če se pa obratovališče

pridobitne in gospodarske zadruga ne nahaja na sedežu zadruga, tedaj moramo razlikovati dvoje vrst podjetb in sicer produkcijske podjetbe na eni in trgovinske ter kreditne zavode na drugi strani.

Pri produkcijskih podjetbah se predpisuje 20 odstotkov na sedežu zadruga, ostalih 80 odstotkov pa v občini, v kateri je obratovališče. Ako so pa obratovališča v več občinah, tedaj se 80 odstotkov razdeli na prizadete občine po meri, kakor sodelujejo posamezna obratovališča k skupnemu donosu podjetbe; pri tem ni nobene razlike v tem, ali so posamezna obratovališča samostojna ali so med seboj v razmerju glavnega in podružnega ali pomožnega zavoda. Pri razdelitvi davka se je torej ozirati najprej na čisti donos, ki ga dajo posamezna obratovališča; ako se ne more izkazati čisti donos, pa tehniški pomen, ki ga ima obratovališče za skupno produkcijo.

Če se pa sploh ne more dognati, v kakem razmerju sodelujejo posamezna obratovališča k skupnemu donosu, tedaj se 80 odstotkov porazdeli na posamezne občine, v katerih so zadružna obratovališča, po razmeri plač, mezd in tancijem, ki so se plačale v poslovnem letu v posameznih obratovališčih. Ako kako obratovališče izkazuje izgubo, tedaj se davek sploh razdeli po razmerju plač in mezd.

Pri trgovinskih podjetbah in kreditnih zavodih (n. pr. pri konsumnih društvih, posojilnicah i. t. d.), ki imajo sedež in obratovališče v različnih občinah, se 50 odstotkov pridobninskega davka predpiše na sedežu zadruga, ostalih 50 odstotkov pa v občini, v kateri je obratovališče. Ako se obratovališča nahajajo v več občinah, veljajo zmislu primerno iste določbe, kakor smo jih navedli pri produkcijskih podjetbah.

Če ima kaka zadruga produkcijske in trgovinske podjetbe ali kreditne zavode, se mora najpoprej določiti pridobninski davek, ki odpade na vsako teh vrst podjetb in razdeliti po ključu, kakor smo ga omenili za posamezne vrste teh podjetb. Ta-le vzgled nam bo postavne določbe bolj pojasnil:

Konsumno društvo v A ima dvoje vrste podjetb, in sicer dve produkcijski podjetbi (mlin in pekarijo) in pa tri trgovinske podjetbe (glavno prodajalno in dve podružnici). Na sedežu

konsumnega društva se nahaja le glavna prodajalna, vsa druga obratovališča se pa nahajajo v štirih drugih različnih občinah (v *B*, *C*, *D* in *E*). V tem slučaju bomo najprej preračunili čisti donos mlina in pekarije (obeh produkcijskih podjetb) in sicer po davčno-pravnih predpisih, kakor smo jih našli zgoraj pri razlagi §§ 94. in 95. zakona o osebnih davkih. Tako ugotovljeni čisti donos naj znaša pri mlinu 5500 kron, pri pekariji pa 6200 kron. Nato ugotovimo na enak način čisti donos vseh treh trgovinskih obratovališč, in sicer naj znašajo po vrsti 8000 kron, 2400 kron in 1200 kron.

Nudi se nam torej ta-le slika:

I. vrsta podjetb:

II. vrsta podjetb:

Skupni čisti donos 11.700 kron

11.600 kron.

Pri prvi vrsti podjetb se bo predpisalo 20 odstotkov, torej pri 10 odstotnem davku 234 kron na sedežu zadruga *A*, 80 odstotkov se bo pa razdelilo na mlin v *B* in pekarijo v *C* po razmerju 55:62; pri drugi vrsti podjetb se pa predpiše 50 odstotkov, to je pri 10 odstotnem davku 580 kron na sedežu zadruga v *A*, 50 odstotkov pa po razmerju 80:24:12 v *A*, *D* in *E*.

Davčne napovedi.

Vsaka pridobitna in gospodarska zadruga mora vsako leto 14 dni po odobritvi računskega sklepa, najkasneje pa 6 mesecev po preteku pravega leta podati pri pristojnem davčnem oblastvu prve stopinje (okrajnem glavarstvu ali davčni administraciji) napoved o davku zavezanem čistem donosu vseh svojih obratovanih podjetb na tiskovini, ki jo prejme od davčnega oblastva.

Tiskovina se izpolni, kakor kažejo posamezni razpredelki, na prvi strani pa je treba združnega podpisa, kakor določajo združna pravila (po navadi podpis načelnika ali njegovega namestnika in še enega odbornika pod združno tvrdko) n. pr.:

Prvo splošno gospodarsko društvo v Rojanu, r. z. z o. z.

Anton Gorup l. r.
načelnik.

Ivan Nabergoj l. r.
tajnik.

Napoved bi se glasila n. pr. tako-le:

Dežela: *Kranjska.*

Davčno-uradni okraj: *Logatec.*

Politični okraj: *Logatec.*

Občina: *Dol. Logatec.*

Napoved za pridobnino

podjetb, zavezanih javnemu dajanju računov

Posojilnice v Logatcu, reg. zadr. z om. zav. v Logatcu
za davčno leto 1912.

Podpisano predstojništvo izpoveduje po najboljši vednosti in vesti, da so povedbe, dane zastran odmere pridobnine za tu spodaj oznamenjene podjetbe, resnične in popolne.

Podpis:

Posojilnica v Logatcu

reg. zadr. z om. zav.

I. Petrič l. r.

Ivan Sicherl l. r.

Št.	Oznamenilo podjetbe	Navedba priloženega računskega poročila ali drugih prilog	Dohodki		Stroški		Čisti donos		Izguba	
			K	h	K	h	K	h	K	h
	<i>Posojilnica v Logatcu reg. zadr. z om. zav.</i>	<i>računski zaključek v 2 izvodih za leto 1911 prepis zapisnika občnega zbora, izkaz upravnih stroškov.</i>	107.970	81	94.994	48	12.976	33	—	—

Napovedi je treba priložiti računski zaključek. (sklep), obsegajoč imovinsko bilanco za upravno leto, ki je mero-dajno za davčno leto (n. pr. bilanca za l. 1912 kot podlaga

za obdačbo l. 1913), račun izgube in dobička in morebitni blagajnični račun. Osebnodavčni zakon sicer ne predpisuje naravnost, da mora računski zaključek obsegati tudi blagajnični račun, vendar je ta za preskus združne bilance večkrat neobhodno potreben davčnemu oblastvu. Združna pravila imajo po navadi tudi določbo, da se v računskem zaključku izkaže tudi blagajnični račun ali blagajnični promet merodajnega pravičnega leta. Računski zaključek je treba priložiti v dveh izvodih. Ker pa tudi okrajno glavarstvo kot politična oblast rabi en izvod, treba je torej na pristojno okrajno glavarstvo poslati tri računске zaključke vsako leto. Če se je napravilo kako opravilno poročilo, treba je je tudi priložiti v dveh izvodih napovedi (po navadi je opravilno poročilo tiskano v računskem zaključku), istotako je priložiti prepis zapisnika o občnem zboru, „v kolikor se nanaša na oskrbovanje opravil.“ V prepisu zapisnika se smejo izpustiti samo taki deli, ki se ne nanašajo na razpravljanja o bilanci, računskem zaključku, uporabi dobička, podeljevanju remuneracij, tantijem in druge imovinsko pravne določbe, temveč na kake druge združne zadeve, na pr. na volitve, debate o nameravanih spremembah pravil i. t. d. Na posebno zahtevo davčne oblasti se mora predložiti izvirni zapisnik ali pa poverjeni prepis vsega zapisnika; sklenjene spremembe združnih pravil se morajo naznaniti davčni oblasti, ko so bile registrirane.

Poleg tega je po § 110. zak. o os. davkih „podjetnik (zadruga) dolžan, po davčnem oblastvu od njega zahtevana pojasnila in izkaze, v kolikor ti služijo v ugotovitev dejstev, važnih po tem poglavju za odmero davka, dati vestno ter zlasti na zahtevo davčnega oblastva izkazati čisti donos vsake posamezne podjetbe, ki jo obratuje.“

Navedli smo ta odstavek doslovno, ker o mnenju, kaka pojasnila sme zahtevati davčna oblast, večkrat nastajajo nesoglasja med zadrugami in davčnimi oblastmi.

Kadar zadruga napovedi ali računskih pripomočkov, ki so potrebni za preskušnjo napovedi, ne donese v zakonitem roku, tedaj jo mora davčna oblast pozvati, da poda potrebno napoved in računске pripomočke vsaj v roku štirih tednov,

s pristavkom, da se bo sicer izvršila odmera uradoma na podlagi pripomočkov, ki so na razpolago davčni oblasti. Pri takem pozivu more zadrugi zapretiti tudi denarno globo.

Če se zadruga ne odzove temu pozivu, jo sme davčno oblastvo vnovič pozvati, naj vloži napoved v osmih dneh in morda zapretiti vnovič kazni v višjem znesku ali pa odmeriti uradoma pridobnino na podlagi pripomočkov, ki si jih priskrbi uradoma od drugod.

Ravnotako je postopati, če zadruga ne da za odmero pridobninskega davka potrebnih pojasnil in izkazov, kakor smo navedli zgoraj pri § 110. V takem slučaju je davčni oblasti tudi na voljo dano, da si potrebna pojasnila preskrbi od zadruge z globami, ki se morejo zviševati do 200 kron, ali pa opravi odmero na podlagi uradnih pripomočkov. Zadrugi je pa na voljo dano, da v prizivu označi svoje ugovore proti zahtevkom davčne oblasti.

Pri nalaganju denarnih kazni ali glob se sklicuje davčna oblast na pravico, ki jo ji daje § 250. zakona o osebnih davkih, kateri se glasi:

„Davčne zavezance, pojasnilnike in izvedence, in pa naznanila dajati dolžne osebe, ki brez zadostnega opravičevalnega vzroka ne slušajo nalogov in pozivov, katere jim na podstavi tega zakona pošiljajo davčna oblastva, komisije ali njih predsedniki, smejo, v kolikor ti opusti niso kako v §§ 239. do 249. oznamenjeno kaznivo dejanje, imenovani organi kaznovati s kaznimi zavoljo nereda do 200 kron. Enaka kazni zadene opuste, katerim so se v tem zakonu zaprele kazni zavoljo nereda. Preden se komu prisodi kazni zavoljo nereda, ga je pozvati, naj opravi zahtevano dejanje v primernem roku, ter mu izrečno zapretiti kazni zavoljo nereda, katero je določiti po njenem znesku.“

Davčno oblastvo mora preskušati davčne napovedi po obliki in vsebini. Če bi n. pr. napoved ne bila pravilno sestavljena, ker ni podpisana po zmislu združnih pravil, mora jo vrniti zadrugi, da jo primerno izpolni ali popravi. Če bi računski zaključek ne bil pravilen, ker n. pr. postavke računa izgube in dobička ne soglašajo z odgovarjajočimi postavki v denarnem prometu in imovinski bilanci, mora ga vrniti zadrugi,

da razlike pojasni in če je morda potrebno, sestavi pravilni računski zaključek, katerega mora odobriti občni zbor.

Časih je potrebno zaslišati tudi zvedence. To se dogaja posebno tedaj, če so v računu izgube in dobička na imovinskih predmetih postavljeni po mnenju davčnega oblastva pretirani odpisi, n. pr. pri nekem združnem poslopiju znaša odpis 5 odstotkov, pri združnih strojih 25 odstotkov. V takih slučajih je pač treba zvedeti mnenje zvedencev, ako zadruga obstaja na tem, da se ji morajo vsi izkazani odpisi smatrati za odbitne postavke. Če le možno, naj se zaslišita dva zvedenca. Ako bi se v okrožju davčnega oblastva ne mogli dobiti primerni zvedenci ali če je to potrebno radi važnosti zadeve, more se vprašati trgovsko in obrtno zbornico za zvedeniško mnenje.

Zvedeniško mnenje se mora zadrugi predočiti ustno ali pismeno s pozivom, da predloži v primernem roku, ki ga določi davčno oblastvo, svoje ugovore. Če bi se v ugovoru davčnega zavezanca dobile take trditve, ki morejo ovreči zvedeniško mnenje v splošnem ali pa v posameznih točkah, treba jih je sporočiti zvedencem, da o njih na novo izrazijo svoje mnenje.

Ko se na tak način zadeva popolnoma pojasni, odločuje o zadevi davčno oblastvo po vsestranskem prevdarku, vestno upoštevajoč dokaze za in proti.

Če se o rezervnem zakladu vodi posebni račun, ki se tudi v računskem zaključku posebej izkaže, treba je glede presoje posameznih postavkov radi obdačbene podlage postopati ravno tako, kakor smo razpravljali zgoraj pri splošnem računu. To velja tudi za druge dele združnih poslov, ki se morda izkazujejo posebej (n. pr. donosi poslopij).

Odmera pridobninskega davka, plačilni nalog in priziv (rekurz).

Pri odmeri pridobnine ali pri sestavi odmerne (obdačbene) podlage se redoma izhaja od čistega donosa, kakor ga izkazuje račun izgube in dobička. Nato se preskusijo drugi postavki med izdatki in dohodki (imeti — dati) ter se izločijo iz izdatkov

neodbitni postavki (n. pr. obresti deležev, pridobnina, zemljiški in hišni davek, ustanovni stroški), ravno tako pa tudi iz dohodkov neobdačljivi zneski (n. pr. državne in deželne podpore, pristopnine kot vplačila na zadružno glavnico).

Na ta način ugotovljena obdačbena podlaga (podstava) se daje davčnemu zavezancu na znanje v obliki plačilnega naloga, sestavljenega po posebnem vzorcu. Na sprednji strani plačilnega naloga se izkazuje le skupna vsota obdačljivih zneskov, davčno merilo in odmerjeni davek (n. pr. obdačbena podlaga 5600 kron, $3\frac{1}{2}$ odstotni davek = 196 kron). Na drugi strani pa se izkazuje, kako se je ugotovila obdačbena podlaga, in se ob enem utemeljijo posamezni postavki, v kolikor ne soglašajo s podatki in navedbami davčnega zavezanca.

§ 113. zakona o osebnih davkih pravi:

„Odmera davka se daje davčnemu zavezancu na znanje v obliki plačilnega naloga. Ako se odmera razlikuje od napovedi, mora plačilni nalog obsegati tudi vzroke te razlike.“

Doklade k pridobninskemu davku vstavi na plačilnem nalogu davkarja.

§ 114. om. zak. se glasi:

„Zoper odmero, opravljeno po davčnem oblastvu prve stopinje, je dopuščen davčnemu zavezancu rekurz na finančno deželno oblastvo, katero odločuje o nji dokončno.

Rekurz nima odložive moči glede na plačilo predpisanega davka in glede na naredbe za njegovo izterjavo.“

Rekurz se mora vložiti v 30 dneh potem, ko se je plačilni nalog dostavil zadrugi, pri pristojnem okrajnem glavarstvu (davčni administraciji). Šteje se od dneva naprej, ki sledi tistemu dnevu, ko se je plačilni nalog dostavil (vročil). Ako se je rekurz odposlal priporočeno po pošti, se smatra, da je bil vložen tisti dan, ko se je oddal na pošto. Če pade zadnji dan tridesetdnevnega roka na nedeljo ali splošni praznik, se konča prizivni rok še-le s prihodnjim delavnikom.

V vpoštevanja vrednih slučajih sme oblastvo podaljšati rok za vložitev rekurza. Če se v postavnem roku 30 dni prosi za podaljšanje roka ali za sporočitev razlogov, na katere se

opira odmera, tedaj se dnevi od vložitve prošnje do dostavitve odloka davčnega oblastva ne štejejo v tridesetdnevni rok.

Zadruga je prejela plačilni nalog o pridobnini dne 15. maja 1913. Ker se iz plačilnega naloga ni razvidelo, na kaki podlagi se je odmeril davek, vložila je to-le prošnjo (kolek 1 krono):

C. kr. okrajnemu glavarstvu

v Celju.

Podpisana posojilnica je prejela plačilni nalog, da se ji za leto 1913 odmerja 3 odstotni pridobninski davek od zneska 3222 kron 27 vin.

Ker bilančni čisti donos v opravičnem letu 1912 znaša le 1432 kron 17 vin. in se iz plačilnega naloga ne razvidi, kateri postavki so se prišteli bilančnemu čistemu donosu, prosimo, da se nam obdačbena podlaga podrobno izkaže.

V Žalcu, dne 18. maja 1913.

Posojilnica v Žalcu

I. Širca l. r.

P. Skaza l. r.

Ta prošnja je došla okrajnemu glavarstvu dne 19. maja 1913. Okrajno glavarstvo je sporočilo posojilnici podrobne podatke dne 1. junija 1913. Čas od 19. maja do 1. junija se ne bo vštel v 30 dnevni rok za prizive, temveč le rok od 16. maja do 19. maja, od 2. junija dalje pa teče rok iznova.

Če se priziv vloži na nepravem mestu (n. pr. pri davčnem uradu ali pri nepristojnem okrajnem glavarstvu), se vrne neposredno prizivniku s pripomnjo: „Vrača se kot semkaj ne spadajoč z ozirom na § 1. zak. z dne 19. marca 1876, drž. zak. št. 28, po katerem se morajo ugovori, pritožbe ali rekurzi vložiti pri tistem organu, od katerega je izšel nalog, odredba ali rzsodba.“

Prizivi, ki se vložijo po preteku postavno določenega ali podaljšanega roka, se s pozivom na zakon z dne 19. marca 1876, drž. zak. št. 28 zavračajo.

Prizive je kolkovati s kolkom za 30 vin., če davek ne presega zneska 100 kron, sicer pa s kolkom za 72 vinarjev.

Vzglede za prizive glej v prilogi.

Proti dokladam se more vložiti priziv pri tistem organu, za katerega so se odmerile doklade (n. pr. za občinske doklade pri občini, za deželne pri deželi, za prispevke trgovski in obrtni zbornici pri trgovski in obrtni zbornici).

Proti odločbi finančnega deželnega oblastva (finančnega ravnateljstva na Kranjskem, Koroškem in Primorskem, finančnega deželnega ravnateljstva na Štajerskem) nadaljna pritožba pravnim potom ni dopustna.

Dopustna pa je pritožba na upravno sodišče. Pritožba na upravno sodišče se mora vložiti v **60** dneh potem, ko se je zadrugi vročila odločba finančnega (deželnega) ravnateljstva. Pritožba nima odločilne moči glede vplačila pridobninskega davka.

Pritožba na upravno sodišče mora natančno označiti odločbo finančnega ravnateljstva, zoper katero je naperjena, dan dostave te odločbe kakor tudi posamezne pritožbene točke. Pritožbi je pridejati vse one pripomočke, na katere se opira, v izvorniku ali v prepisu. Tudi se mora priložiti pritožbi še en prepis pritožbe same in pa pritožbenih prilog, da jih upravno sodišče more doposlati finančnemu ravnateljstvu, zoper kojega odločbo je vložena pritožba na upravno sodišče. Pritožbo na upravno sodišče mora podpisati odvetnik, v daljnem postopanju pa se sme zadruga zastopati po svojih legitimovanih organih ali pa po odvetniku.

Upravno sodišče ali zavrne pritožbo kot neutemeljeno ali pa ovrže odločbo finančnega ravnateljstva radi pomanjkljivega postopanja ali radi nepostavnosti. V takem slučaju mora finančno ravnateljstvo izdati novo odločbo, ozir. ukreniti, da se odmera pridobninskega davka obnovi (reasumira).

Če upravno sodišče zavrne pritožbo, more naložiti zadrugi, ki se je pritožila, vse ali delne stroške razprave pri upravnem sodišču. Tudi sme upravno sodišče zadrugi ali njenemu zastopniku naložiti denarno globo **10** do **2000** kron radi nagajivosti, ako se je pritožba vložila proti jasnemu besedilu zakona, oziroma iz očitvidne nagajivosti.

Plačilni obroki.

Pridobninski davek je plačati v štirih enakih, dne 1. januarja, 1. aprila, 1. julija in 1. oktobra dospeva-jočih rokih. Ker se davek more po navadi odmeriti še-le v drugem četrtletju, ker poprej niso davčnemu oblastvu na razpolago odmerni pripomočki (računski zaključki i. t. d.), se do odmere novega davka plačuje pridobnina po izmeri prejšnjega leta.

Ako bi zadruga iz kakega važnega vzroka ne mogla plačati zapadlega davka, sme prositi za odlog za vplačilo. Prošnja naj se vloži pri davkariji, okrajnem glavarstvu (davčni administraciji) ali pri finančnem ravnateljstvu. Kolekovati jo je treba s kolkom za 1 krono. Zoper odločbo oblastva (okrajnega glavarstva [pri manjših zneskih in krajših rokih] ozir. finančnega ravnateljstva) pritožba ni dopustna.

Razpregled rezervnih zakladov.

Davčno oblastvo ima rezervne zaklade posameznih pridobitnih in gospodarskih zadrug v razpregledu in sicer po tem, ali so bili svoječasno obdačeni ali ne. Stanje obdačenih in neobdačenih zakladov koncem merodajnega poslovnega leta se da zadrugam na znanje na plačilnem nalogu.

Zadruga more imeti več vrst rezervnih zakladov, n. pr. splošni rezervni zaklad, posebni rezervni zaklad za morebitne izgube pri odjemalcih ali posebni rezervni zaklad za morebitne izgube pri meničnih posojilih, za kurzne izgube, za obnovo inventarja, strojev in orodja, pokojninski zaklad i. t. d. Dotacije teh rezervnih zakladov so ali podvržene davku, n. pr. dotacije splošnega rezervnega zaklada, posebnega rezervnega zaklada za morebitne izgube pri posojilih sploh i. t. d., ali pa so neobdačljive.

Če se iz kakega svoječasno že obdačenega zaklada vzame kak znesek, ki bi se sicer smatral za odbitni postavek, n. pr. znesek za pokritje kurznih izgub, za obratne stroške i. t. d., tedaj se pri odmeri pridobnine ta znesek od bilančnega dobička odšteje. Če se pa take vrste odbitni stroški vza-

mejo iz kakega doslej še neobdačenega zaklada, se pri odmeri sploh ne vpoštevajo.

Ako se pa nasprotno neodbitni zneski (n. pr. investicije, dividende) vzamejo iz že obdačenega rezervnega zaklada, se ti zneski pri odmeri davka za merodajno leto sploh ne vpoštevajo, nasprotno se pa taki zneski, ki bi se vzeli iz doslej neobdačenega rezervnega zaklada, morajo dodatno obdačiti.

Ako bi se odbitni zneski vzeli iz rezervnega zaklada, ki obstoji deloma iz obdačenih, deloma iz neobdačenih zneskov, bi se tisti znesek, ki razmeroma odpade na obdačeni del rezervnega zaklada, pri odmeri odštel od dobička, tisti del pa, ki razmeroma odpade na neobdačeni del rezervnega zaklada, bi se sploh ne vpošteval.

Ako bi se nasprotno neodbitni zneski vzeli iz mešnega rezervnega zaklada (zaklada, obstoječega iz obdačenih in neobdačenih zneskov), bi se tisti zneski, ki razmeroma odpadejo na obdačeni del rezervnega zaklada, pri odmeri pridobnine sploh ne vpoštevali, nasprotno bi se pa znesek, ki odpade razmeroma na doslej neobdačeni del rezervnega zaklada, pri odmeri moral dodatno obdačiti.

Izpremembe v stanu davku zavezanih podjetb.

Če se ustanovi kaka nova pridobitna in gospodarska zadruga, se mora tekom 14 dni po otvoritvi pravnega obrata otvoritev naznaniti davčnemu oblastvu. Naznanilo je treba priložiti zadružna pravila v 2 izvodih in obenem sporočiti vsoto vplačanih deležev.

Davčna dolžnost za novo podjetbo se prične z dnem, ko se je začel pravilni obrat. Pripomniti je, da s tem, da je bila zadruga vpisana v zadružni vpisnik (register), še ne nastopi davčna dolžnost, zadruga mora marveč pričeti s svojim v pravih označenim poslovanjem (izposojevanje denarja pri posojilnicah, nakupovanje in prodaja blaga pri konsumnih družtvih), da se more govoriti o pričetku pravnega obrata. Pripravljalna dela, kakor so: nabiranje udov, gradba zadružnega poslopja i. t. d. se ne morejo smatrati za pravilni obrat.

Pri zadrugah z ugodnostmi po § 85. zakona o osebnih davkih se predpiše davek še-le na podlagi prvega računskega zaključka, in sicer za čas od otvoritve poslovnega obrata naprej. Pri neugodnostnih zadrugah pa se odmeri za čas, dokler se ne napravi prvi računski zaključek, začasno takozvani minimalni davek, ki znaša eno tisočino „vse v davku zavezani podjetbi ali v obratih investovane napravne glavnice davčnega zavezanca“. Za napravno glavnico velja pri zadrugah vsota vplačanih deležev njihovih udov. Če ima neugodnostna pridobitna in gospodarska zadruga ob pričetku poslovanja 200 udov, ki so vplačali deležev za 2000 kron, odmeril se bo do definitivne odmere davka začasni minimalni davek, ki bi znašal 2 kroni (t. j. $\frac{1}{1000}$ od 2000 kron). Ko pa ob koncu prve poslovne dobe zadruga predloži napoved z dvema računskima zaključkoma in prepisom zapisnika občnega zbora, na katerem se je odobril računski zaključek, odmeri davčno oblastvo definitivno pridobninski davek za čas, odkar se je pričel opravični obrat (poslovanje) in obenem odpiše začasno predpisani minimalni davek.

Zgoraj imenovana zadruga je pričela poslovati 1. aprila 1913. Koncem 1. 1913 napravi računski zaključek. Na podlagi tega računskega zaključka odmeri davčno oblastvo pridobnino za leto 1913 (od 1. aprila 1913) in za leto 1914.

Kaj pa, če kaka že obstoječa zadruga otvori podružnico? Ali se od podružnice tudi predpiše novi davek? Če bi bila podružnica tako urejena, da se more smatrati za novo podjetbo, potem bi se obdačila kakor na novo nastala zadruga; n. pr. neka hotelska družba, osnovana na podlagi zadružnega zakona iz l. 1873., ki ima že eno hotelsko podjetbo, otvori še drug hotel.

Po navadi so pa zadružne podružnice (v poštev pridejo skoro izključno podružnice konsumnih društev) tako odvisne od glavne podjetbe, da se ne morejo smatrati za podjetbe po zmislu davčnega zakona, temveč le za nesamostojna obratovališča, ker niso sposobne, da bi samostojno si pridobile kak donos. V podružnicah konsumnih društev se pač prodaja blago, toda nakupovanje blaga, ki je potrebno

za samostojno pridobivanje donosa, se vrši po zadružni centrali, po glavnem obratovališču zadruga.

Od novo nastalih podružnic se torej redoma ne odmerja pridobnina, temveč se čisti donos, ki se je dosegel v podružnicah in se izkazuje v računskem zaključku, jemlje za podlago pri delitvi davka, ki odpade na razna zadružna obratovališča.

Ako se med davčnim letom opusti kaka podjetba, mora zadruga v štirih tednih podati naznanilo pri davčnem oblastvu. Davčna dolžnost neha s koncem tistega davčnega četrtertletja, v katerem se je opustila podjetba.

Kadar se izmed več podjetb, ki jih obratuje zadruga, opusti ena, tedaj je tisti del davka, ki pripada na izkazani donos opuščene podjetbe, odpisati s koncem tistega četrtertletja, v katerem se je ustavila podjetba.

Kadar se naznanilo opusti ali poda prepozno, tedaj se odpis izvrši še le „s plačilnim obrokom, ki pride prvi po času, ko je došlo naznanilo, ali je oblastvo izvedelo za to, da se je ustavila podjetba“.

Če bi n. pr. kaka zadruga opustila svoj obrat dne 30. aprila 1913, pa bi davčni oblasti to naznanila še-le 15. avgusta 1913, in bi tudi davčna oblast sicer uradno ne zvedela prej, kdaj se je obrat ustavil, bi se pridobninski davek odpisal še-le s 1. oktobrom, to je „s plačilnim obrokom, ki ji pride prvi po času, ko je došlo naznanilo, ali je oblastvo izvedelo za to, da se je ustavila podjetba“.

Če se sklene likvidacija zadruga, pa se ob enem obrat popolnoma ne ustavi, se davek more odpisati še-le po tem, ko se je obrat popolnoma ustavil.

Če se podjetba da v zakup (n. pr. neka mlekarna da v zakup kakemu trgovcu vso svojo podjetbo), to nič ne izpreminja zadrugi predpisanega davka; tudi v bodočnosti se bo odmerila pridobnina na podlagi bilančnega čistega donosa. Za zakupnika pa je to nova podjetba, ki se posebej obdači.

Važne, pa zadrugam ne dosti znane so določbe člena 63. izvršitvenega predpisa k zakonu o osebnih davkih. Ta člen, ki ima zakonito veljavo, obsega tri slučaje.

I. Če se izpremeni kaka zadruga, ki je bila doslej iz kateregakoli si bodi razloga davka prosta, med letom v

podjetbo, podvrženo pridobninskemu davku po drugem poglavju zakona o osebnih davkih, se mora smatrati glede obdačbe kot popolnoma nova podjetba in veljajo za njo določbe, katere smo navedli za obdačbo na novo nastalih podjetb. Vzemimo primer, da je neka posojilnica „rajfajznovka“, ki je bila doslej po § 84. *lit. e* zak. o osebnih davkih davka prosta, izpremenila svoja pravila tako, da sme svojim udom posojevati tudi na menice. Izpremema pravil se je vpisala v združni vpisnik (register) dne 1. maja 1913. Od tega dneva dalje preneha davčna prostost za posojilnico; ona je sedaj dolžna predložiti davčni oblasti vse tiste pripomočke, ki so potrebni za odmero davka. Ker se davek odmeri na podlagi bilance od dne 1. maja naprej in se gotovo od tega dneva dalje ne bo napravljala nova bilanca, vzame se za podlago obdačbi za l. 1913 celoletna bilanca za l. 1913 in se za dobo od 1. maja do 31. decembra 1913 predpiše na to dobo razmerno odpadajoči davčni znesek. Čisti donos, dosežen v l. 1913, tvori tudi podlago obdačbi za leto 1914.

Če bi po davčno-pravnih določbah ugotovljeni čisti donos ne znašal več nego 1200 kron, bi se po § 85., ozir. združno-davčni noveli ne predpisal tudi sedaj noben davek zadrugi, če omejuje svoj opravični obrat na svoje ude.

Ako bi posojilnica ne izpremenila svojih pravil, pa začela posojevati kljub temu tudi na menice, bi se smatrala za novo obdačljivo podjetbo od tistega časa dalje, ko je začela posojevati tudi na menice.

II. Če se izpremeni kaka zadruga, ki je bila doslej ugodnostna po § 85. zakona o osebnih davkih, v neugodnostno s tem, da raztegne svoje poslovanje tudi na neude, se od tega časa smatra v davčnem oziru za novo podjetbo, ki jo je obdačiti po določbah, kakor smo jih našteali spredaj za neugodnostne zadruge. Če so se izpremenila tudi pravila tako, da sme zadruga raztezati svoj obrat tudi na neude (n. pr. posojilnica posojevati tudi neudom, konsumno društvo prodajati tudi neudom, produktivna zadruga uporabljati v svoji delavnici tudi neude, prodajna in skladiščna zadruga nabavljati tvarine tudi od neudov), tedaj se bo odmeril stopnjema znižani davčni postavek (4, 5, 6, 8, 10 odstotkov) od dneva dalje, ko so se

izpremenjena pravila vpisala v združni register. Ako se pa pravila niso izpremenila, temveč se je obrat samo dejanski raztegnil tudi na neude, tedaj se za čas, odkar je zadruga pričela s svojim na neude raztegnjenim obratom, odmeri 10 odstotni davek od čistega donosa, ki se ugotovi po davčno-pravnih določbah.

III. Ako se nasprotno izpremeni kaka zadruga, ki se je doslej obdačevala po splošnih določbah zakona o osebnih davkih (z združno-davčno novelo), v podjetbo z ugodnostmi § 85., se smatra, da je v davčnem oziru nastala nova podjetba, na katero se nanašajo vsi predpisi, kakor smo jih našteali za nove podjetbe.

Dolžnost združnega načelstva je v takem slučaju, da premembo združnih pravil takoj po vpisu v združni vpisnik naznani davčnemu oblastvu, ki bo odpisalo doslej predpisani davek z dnevom, ko so se izpremenjena združna pravila vpisala v združni register in na podlagi novega računskega zaključka od dneva registrovanja izpremenjenih združnih pravil predpisalo na novo pridobninski davek. Ako se tako naznanilo ne poda v štirih tednih, davčno oblastvo odpiše od neugodnostne zadruge predpisano pridobnino še-le s koncem tistega davčnega četrtletja, v katerem ji je došlo naznanilo o izpremembi.

Če zadruga po pravilih sme raztegovati svoj obrat tudi na neude, v resnici se pa omejuje le na ude, mora izpremeniti svoja združna pravila, ako hoče doseči ugodnosti § 85. zak. o osebnih davkih. Ako pa je že po pravilih omejen združni obrat le na ude in je zadruga proti svojim pravilom obratovala tudi z neudi, ji pač ne bo treba izpreminjati združnih pravil, ako bi omejila svoj obrat le na ude. V tem slučaju mora tudi naznaniti davčnemu oblastvu, da omejuje svoj obrat le na ude, in prositi za odpis predpisanega davka. Ako poizvedbe davčnega oblastva doženejo, da so podatki zadruge resnični, bo postopalo pri odpisu dosedanjega in podpisu novega davka tako, kakor smo videli zgoraj pri premembi združnih pravil v tem oziru, da se obrat omejuje le na ude.

Splošne določbe.

a) Podajanje napovedi in oddajanje izjav.

Napovedi in izjave, ki jih morajo po zgoraj naštetih določbah podajati pridobitne in gospodarske zadruge zastran obdačbe, podpisujejo udje načelstva, kakor zahtevajo združne določbe. Vendar pa morejo take napovedi in izjave oddajati tudi pooblašenci; zato se morajo izkazati le s pismenim kolka prostim pooblastilom, glasečim se na zastopstvo v davčnih zadevah. Pooblastilo bi se n. pr. glasilo:

Podpisana „hranilnica in posojilnica v Šmarju, r. z. z neom. z.“ pooblašča s tem gospoda dr. Petra Seršena, odvetnika v Ljubljani, da jo sme zastopati v vseh osebno-davčnih zadevah.

Posojilnica in hranilnica v Šmarju,

r. z. z neom. z.

Anton Juvan,
načelnik.

Blaž Milavec,
odbornik.

b) Vročbe (dostavitve).

Vročbo pozivov, odlokov, odredb in odločil, ki se izdajajo na podlagi zakona o osebnih davkih, izvršujejo davčna oblastva naravnost po svojih organih (okrajnih slugah), po županstvih ali po pošti. Izvršiti se mora ali v roko po združnih pravilih določenega zastopnika zadruge ali pa njenega pooblaščenca proti potrditvi prejema. Ako se oseba, kateri se more vročba izvršiti veljavno, brani sprejeti spis, ki ga je treba vročiti, tedaj je pustiti spis na kraju vročbe. Tak popust ima isto veljavo kakor vročba sama.

c) Vpogled v opravilne knjige.

V opravilne knjige davčnega zavezanca je vpogledati, kadar to ponudi davčni zavezanec in davčno oblastvo brez vpogleda v opravilne knjige ne šteje njegovih povedb za verjetne.

Oblastvo more k temu poslovanju privzeti zvedenca v knjigovodstvu.

O vpogledu v opravilne knjige je napraviti poseben zapisnik.

d) Pobiranje davka in zamudnih obresti.

Kakor smo že spredaj navedli, se pridobnina plačuje v štirih obrokih, in sicer dne 1. januarja, 1. aprila, 1. julija in 1. oktobra. Ako bi v kakem obroku davčni predpis za tekoče leto še ne bil znan, kar se redno dogaja pri obrokih za prvo in drugo četrletje, se ravnaajo obroki po predpisu prejšnjega leta.

Ako se obroki ne poravnajo najkončneje 14 dni po zapadlosti, to je 14. januarja, ozir. 14. aprila, 14. julija ali 14. oktobra, treba je plačevati zamudne obresti, kakor določa zakon z dne 23. januarja 1892 drž. zak. št. 26. Zamudne obresti se smejo zaračunati samo tistim zadrugam, kojih letni predpis na pridobninskem davku presega vsoto 100 kron in znašajo za vsakih 100 kron in za vsak dan odlašanja $1\frac{3}{10}$ vinarja do dneva vplačila. Znesek zamudnih obresti se preračuni tako, da se znesek davčnih zastankov množi z $1\frac{3}{10}$ števila dni, za katere je plačati zamudne obresti, in v vinarjih dobljeni produkt s 100 deli. Mesece je šteti z dejanskim številom dni.

e) Zastara.

Glede zastare pridobninskega davka veljajo kakor za druge neposredne davke določila zakona z dne 18. marca 1878, drž. zak. št. 31. Po teh določbah zastara pravica države, da odmeri davek za kako dobo, redoma v štirih letih. Zastara se prične s pretekom upravnega leta, v katerem je zadruga zadostila svoji nalogi, da je podala naznanilo ali donesla podlage za odmero ali predpis davka.

Ce je torej kaka zadruga naznanila l. 1907, da je pričela svoj obrat, in začetkom l. 1908 vložila napoved o pridobnini ter priložila tudi računski zaključek za l. 1907, pa se ji kljub temu do konca leta 1912 ni odmeril davek in tudi od l. 1909 naprej ni prejela od davčnega oblastva nobenega poziva ali odloka, ki bi meril na odmero davka, se za l. 1907 in 1908 v letu 1913. ne more več predpisati davek, ker je pravica države zastarala.

Če pa stranka (zadruga) sama zakrivi, da se davek ne odmeri ali ne odmeri pravočasno, ker ni izpolnila svojih dolžnosti, ki jih ji nalaga davčni zakon pri sodelovanju davčne odmere, (ker ni n. pr. donesla napovedi in računskih zaključkov ali naznanila otvoritve obrata), se prične štiriletna doba zastaranja še-le s potekom onega upravnega leta, v katerem je davčna oblast prišla v položaj, da izvrši odmero.

Po tridesetih letih potem, ko je nastala davčna dolžnost za kako leto, se pa ne more več odmeriti davek za dotično leto, čeprav ni mogla davčna oblast priti v položaj, odmeriti davek.

Prav pogosto se dogaja zlasti pri odmeri pridobnine od zadrug in drugih podjetb, ki so dolžne podajati javno svoje račune (n. pr. pri delniških družbah, družbah z omejeno zavezo, javnih podjetbah), da se prvotna odmera davka obnovi in zadruzi predpiše naknadni ali dodatni davek, čeprav je prvotna odmera že postala pravomočna.

Ali sme davčna oblast to storiti? Po zgoraj omenjenem zakonu zastara pravica odmerjati zneske, za katere se je vsled nepravilne odmere davek prenizko predpisal, redoma v dveh letih po preteku upravnega leta, v katerem je zapadla v plačilo prvotno odmerjena davščina. Ta zastara pa se pretrga z vsemi uradnimi dejanji, ki jih oblast zastran odmere davka napravi in stranki naznani. Po preteku upravnega leta, v katerem se je napravilo zadnje tako uradno dejanje, se prične nov rok zastaranja.

Zgled bo to zakonsko določbo bolj pojasnil:

Posojilnici se je odmeril davek v letu 1910 za leto 1910 v znesku 840 kron. Pozneje je davčna oblast prišla na to, da je pri prvotni odmeri prezrla prišteti pridobnino

čistemu donosu. Zato je v letu 1912 izdala dodatni plačilni nalog za znesek 90 kron.

To storiti je bila upravičena, ker bi pravica odmerjati dodatni davek zastarala še-le koncem l. 1912, to je po preteku dveh let od 1. januarja 1911 naprej. Davčna oblast pa more odmeriti dodatni davek tudi l. 1913, ako je stranki še v letu 1911 poslala kak poziv ali kak odlok, ki se ozira na obdačbo za leto 1910.

Če bi pa po krivdi zadruga same davčna oblast odmerila davek prenizko, bi se pričela doba zastaranja še-le koncem tistega upravnega leta, v katerem je oblast prišla v položaj, da izvrši pravilno odmero.

Recimo, da se je ravno kar omenjeni posojilnici predpisala pridobnina za l. 1910 in so se ji priznale ugodnosti § 85. zak. o osebnih davkih na podlagi predloženih pravil. Posojilnica je pa že leta 1909 izpremenila svoja pravila tako, da sme posojati tudi neudom, pa te izpremembe ni naznanila davčni oblasti. V takem slučaju pravica davčne oblasti, da popravi prvotno odmero, ne zastara v dveh letih, temveč še-le v štirih letih po preteku tistega leta, v katerem je zvedela za izpremembo pravil.

Zadugam se splošno priporoča, da vsako tehtno izpremembo svojih pravil naznanijo davčnemu oblastvu, da se s tem ognejo raznih neprijetnih razočaranj; kajti posebno pri pridobninskem davku, ki ga plačujejo zadruga, je vsaka zatajba ali prikrajšba do malega izključena.

Primeri za obdačbo pridobitnih in gospodarskih zadrug.

I. primer.

Prvo delavsko konsumno društvo na Jesenicah

registrovana zadruga z omejeno zavezo.

Računski zaključek za leto 1911.

Račun izgube in dobička.

Izguba (Debet)	K	h	Dobiček (Kredit)	K	h
Voznina	3385	38	Kosmati dobiček pri		
Užitnina	504	—	blagu	24.130	06
Odpis nepremičnega in-			Pristopnine	90	—
ventarja 20/o.	394	36	Prehodni	168	—
Odpis premičnega inven-			Predplačane obresti od		
tarja 100/o.	299	34	izposojil	59	82
Davki	1590	29	V l. 1910 neizplačane		
Upravni stroški	4303	73	obresti deležev . . .	126	86
Obresti	1055	82			
Obresti rezervnega za-					
klada	528	15			
Predplačane obresti l. 1910	62	27			
Neizplačane obresti de-					
ležev	132	03			
Čisti dobiček	12.319	37			
	24.574	74		24.574	74

Bilanca.

Imetje (Aktiva)	K	h	Dolгови (Pasiva)	K	h
Vrednost blaga	27.327	50	Deleži	5757	76
Terjatve na blagu pri za-			Neizplačane obresti de-		
družnikih	21.139	85	ležev	132	03
Vrednost nepremičnega			Izposojila	23.068	34
inventarja	19.323	66	Dolg na blagu nezadruž-		
Vrednost premičnega in-			nikom	13.080	92
ventarja	2694	02	Rezervni zaklad	17.005	47
Delež pri Zadrugi zvezi	10	—	Čisti dobiček	12.319	37
„ „ Gospodarski „	180	—			
„ „ hranilnici in po-					
sojilnici na Jesenicah.	5	—			
Predplačani davek . . .	10	—			
Predplačane obresti od					
izposojil	59	82			
Gotovina koncem 1. 1911	614	04			
	71.363	89		71.363	89

To konsumno društvo je po § 85. zakona o osebnih davkih ugodnostno. Odmera pridobninskega davka za l. 1912. bi se vršila tako-le:

Bilančni čisti dobiček 12.319 K 37 vin.

Temu se prištejejo:

hišni in zemljiški davek (zapopaden v postavki

„Davki“ izgube in dobička) 93 „ 10 „

pridobninski davek (zapopaden istotam) . . 1484 „ 69 „

izplačane obresti deležev (zapopadene v po-

stavki „Obresti“) 126 „ 86 „

neizplačane obresti deležev 132 „ 03 „

obresti rezervnega zaklada 528 „ 15 „

Odnos . . . 14.684 K 20 vin.

Prenos . . . 14.684 K 20 vin.

Od tega se odšteje:

Katastralni čisti donos zemljišča — K 14 vin.

čista najemna vrednost ne v

najem danih hiš (hišna raz-

redarina 40 K + 3 K 40 vin. 217 „ -- „

pristopnine 90 „ -- „

v l. 1910. neizplačane obresti

deležev 126 „ 86 „ 434 „ — „

Po davčno-pravnih določbah ugotovljeni čisti

donos je torej 14.250 K 20 vin.

3.5 % pridobnina od 14.250 K 20 vin. znaša 498 K 75 vin.

Če bi to konsumno društvo raztezalo svoj obrat tudi na neude, kar je po sedanjem zadružnem zakonu še dovoljeno, in bi tako določbo imela tudi društvena pravila, bi se od ugotovljenega čistega donosa 14.250 K vin. odmeril 8 odstotni davek, ki bi znašal 1140 K.

Ako bi bil društveni promet po pravilih omejen le na ude, v resnici bi pa društvo prodajalo tudi neudom, bi se odmeril polni 10 odstotni davek, ki bi znašal 1425 K 2 vin.

II. primer.

Obrtniško društvo v Barkovljah.

Ta zadruga ima v svojih pravilih določbo, da sme imeti tudi gostilne; zato nima ugodnosti § 85., ker v gostilno sme zahajati vsakdo, najsi bo zadružni ud ali ne. Zadružno poslovanje obstoji iz dveh delov, in sicer iz društvene posojilnice ter hranilnice in iz društvene gostilne (z najemščino društvene hiše vred).

Letni račun za upravno leto 1912 se tako-le glasi (prometni račun pri tem izpustimo):

a) Društvena posojilnica in hranilnica.

Račun dobička in izgube.

Dobiček	K	h	Izguba	K	h
Preplačane obresti za l. 1911	134	54	Obresti za izterjati za l. 1911	377	90
Posojilne obresti, vplačane	2774	53	Obresti kapitalizovane	375	15
Uradniški stroški, vplačani	546	94	„ preplačane	120	93
Obresti za izterjati	531	06	„ tekočega računa	1692	60
			Nagrada odboru	300	—
			Dobiček	1120	49
	3987	07		3987	07

Bilanca 31. decembra 1912.

Aktiva	K	h	Pasiva	K	h
Posojila	35.251	98	Tekoči račun	22.500	—
Obresti za izterjati	531	06	Preplačane obresti	120	93
Blagajna	763	93	Vloge	12.430	40
			Kapitalizovane obresti	375	15
			Dobiček	1120	49
	36.546	97		36.546	97

b) Društvena gostilna in najemščina.

Račun dobička in izgube.

Dobiček	K	h	Izguba	K	h
Skupilo za vino in pivo	34.110	20	Ostalo vino od l. 1911	1944	—
Najemščina	1398	08	Za vino, pivo in užitnino	25.395	78
Razni prejemki	101	72	Krčmarju od vina, piva itd.	4071	58
Vino v zalogi	2296	96	Obresti društ. dolga	1652	50
			Davki in pristojbine	999	38
			Poprava nepremičnin in inventarja	467	22
			Razsvet. in nagrada odboru (nagrada odboru 490 K)	890	—
			Razni stroški	949	48
			10% odbitek pri invent.	504	55
			10% „ nepremič.	558	76
			Dobiček	473	71
	37.906	96		37.906	96

Bilanca 31. decembra 1912.

Aktiva	K	h	Pasiva	K	h
Vrednost društvenih nepremičnin	55.317	38	Dolgovi društva	28.000	—
Društveni inventar	4541	03	Kavcija krčmarja	1.000	—
Saldo blagajne	466	27	Deleži članov	9.690	—
Vloga v hranilnici	144	—	Društveni fond	25.823	62
Deleži Zadrुžne zveze	260	—	Dobiček gostilne	473	71
Vino v zalogi	2296	96	Dobiček posojilnice	1120	49
Dobiček posojilnice do 1. januarja 1912	1961	69			
Dobiček posojilnice leta 1912	1120	49			
	66.107	82		66.107	82

Postavke: obresti društvenega dolga, davki in pristojbine, razsvetljava in nagrada ter razni stroški je društvo na zahtevo davčnega oblastva podrobno izkazalo.

Davčno oblastvo je za l. 1913 odmerilo pridobnino tako-le:

Čisti dobiček društvene posojilnice in hranilnice 1120 K 49 vin.
 Čisti dobiček društvene gostilne (z najemščino) 473 „ 71 „
 1594 K 20 vin.

Temu se prištejejo sledeči zneski:

Nagrada odboru (ker zadruga ni ugodnostna) 300 „ — „
 Obresti vknjiženega dolga (ker zadruga ni ugodnostna) 1612 „ 50 „
 Nagrada odboru (ker zadruga ni ugodnostna) 490 „ — „
 V „raznih stroških“ zapopadeni darovi (ker zadruga ni ugodnostna) 130 „ — „
 Pridobninski davek (po odbitku opominjevalnih stroškov in zamudnih obresti) 792 „ 66 „
 Hišni davek (po odbitku gостаščine in opominjevalnih stroškov) 51 „ 34 „
 Zemljiški davek — „ 52 „
 Pristojbina od vplačanih in izplačanih deležev ter pristopnin — „ 30 „
 Skupaj 4971 K 52 vin.

Prenos . . . 4971 K 52 vin.

Od tega se odštejejo sledeči zneski:

Čisti donos hiše št. 82/40, ki je bil l. 1912.

podvržen hišno-najemnemu

davku 945 K — vin.

Čisti donos tistega dela te

hiše, ki se je rabil v last-

nem obratu in od katerega

se je leta 1912. plačalo

razredarine 9 K 80 vin.

(× 5). 49 „ — „

Čisti donos hiše št. 83/50, ki

je bil l. 1912. podvržen

hišno-najemnemu davku . 33 „ 60 „

Čisti donos ne v najem danih

3 stanovalnih delov s hišno

razredarino 4 K 20 vin.

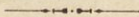
(× 5). 21 „ — „

Katastralni čisti donos zem-

ljišča 1 „ 96 „ 1050 „ 56 „

Ostane tedaj davku podvrženi znesek . 3920 K 96 vin.

od katerega se odmerja 5% pridobninski davek z zneskom
196 K 05 vin.

III. primer:

Računski sklep

Kmetске posojilnice ljubljanske okolice

r. z. z neom. z.

v Ljubljani.

Izkaz izgube in dobička

Debet.

za upravno leto 1911.

Kredit.

	K	h		K	h
Račun obresti:			Račun obresti:		
Izplačane obresti hranilnih vlog	64.941	91	Prejete obresti posojil	831.893	46
" " na tekoči račun	585	28	V letu 1910 za l. 1911 prejete obresti posojil	36.841	51
" " na tekoči račun	25	87	Zaostale obresti posojila	255.929	87
Kapitalizovane obresti hran. vlog	682.205	68	Prejete zamudne obresti	11.276	30
" " na tekoči račun	40.984	64	Zaostale zamudne obresti	15.826	05
" " obresti po "nabiraln.	865	77	Predplačane reeskomptne obresti	918	31
Za l. 1912. predplač. obresti posojil	30.128	24	Prejete obresti naloženega denarja	45.804	03
V l. 1911 za l. 1910 prejete obresti posojil	209.514	86	" " vrednostnih listin	16.405	87
Povrnjene obresti posojil	5.634	40	Račun vrednostnih listin:		
Plačane obresti tekočega računa	5.246	08	Nedvignjeni kuponi	25.396	—
V l. 1911 za l. 1910 vnovčeni kuponi vrednostnih listin	14.218	—	Kurzni dobiček v l. 1911	5612	—
Plačane obresti v reeskomptu	16.755	43	Račun združnega doma:		
Račun združnega doma:			V letu 1911 prejete najemščine	15.027	12
Davki, poprave, 1% odpisa in predplačane najemščine	9.372	28	V letu 1910 za leto 1911 prejete najemščine	1860	28
Račun združnih hiš:			Račun združnih hiš:		
Davki, poprave in predplačane najemščine	10.175	37	V letu 1911 prejete najemščine	21.844	37
Račun inventarja:			V letu 1910 za leto 1911 prejete najemščine	1834	25
10% odpisa za obrabo	1750	90	Račun upravnih dohodkov:		
Račun davka:			Upravni dohodki v letu 1911	8648	91
V letu 1911 plačani davek	33.594	75	Račun izgube in dobička:		
Račun upravnih stroškov:			Pripisani ostanek dobička iz leta 1910	11.052	42
Upravni stroški v letu 1911	75.704	59			
Račun doneskov državni zavarovalnici nameščencev:					
Vplačila v letu 1911	1440	—			
Račun izgube in dobička:					
Čisti dobiček v letu 1911	103.026	70			
	1.306.170	75		1.306.170	75

Bilanca za upravno leto 1911.

	K	h		K	h
Račun blagajne	435.154	53	Račun deležev	27.438	—
„ posojil	16,322.726	94	„ vlog	19,049.466	26
„ naloženega denarja	1,749.911	06	„ rezervnih zakladov	529.416	23
„ zadružnega doma	195.759	08	„ pokojninskega zaklada	50.038	26
„ združnih hiš	313.974	41	„ kurzne rezerve	20.675	—
„ združnega zemljišča	89.253	50	„ združnega doma:		
„ vrednostnih listin	620.750	—	Predplačane najemščine za		
„ nedvigljeni kuponi	25.396	—	1. 1912	1408	84
„ prehodnih zneskov	9363	65	„ združnih hiš:		
„ inventarja	15.758	11	Predplačane najemščine za		
„ obresti	272.674	23	1. 1912	1822	16
			„ obresti:		
			Za leto 1912 predplačane		
			obresti posojil	30.128	24
			„ reeskompta	237.301	82
			Čisti dobiček	103.026	70
	20,050.721	51		20,050.721	51

Zadruga je po § 85. ugodnostna, ker je omejena le na svoje ude.

Obračunska podlaga za 1. 1912 se glasi tako-le:

Bilančni čisti dobiček leta 1911 . . . 103.026 K 70 vin.

K temu se prišteje:

Hišno-najemni davek od združnega doma	2.791	„	34	„
Hišno-najemni davek od združnih hiš . .	4.066	„	81	„
Pridobninski davek.	11.951	„	98	„
Zemljiški davek	9	„	52	„
Neposredna pristojbina od vplačanih in iz-				
plačanih deležev ter pristopnin . . .	8	„	50	„
Investicije (obsežene v upravnih stroških).	183	„	90	„
Obresti glavnega rezervnega zaklada (račun				
tega zaklada je v letnem rač. sklepu				
izkazan posebej).	11.426	„	21	„
Obresti posebnega rezervnega zaklada (račun				
tega zaklada je tudi izkazan posebej				
v letnem rač. sklepu).	10.453	„	63	„
	143.918	K	59	vin.

Prenos . . . 143.918 K 59 vin.

Od tega se odštejejo:

Prenos dobička iz l. 1910. . 11.052 K 42 v

Iz čistega dobička nakazani

znesek za

a) pokojninski zaklad . 5.000 „ — „

b) nagrade načelstvu in

nadzostvu 13.000 „ — „

c) razna darila 4.000 „ — „

Katastr. čisti donos zemljišča 26 „ 20 „

Čista najemnina hišno-najem-

nemu davku podvrženih

davku podvrženih hiš . 27.432 „ 62 „ 60.511 K 24 vin.

Ugotovljeni čisti donos . . 83.407 K 35 vin.

Od zneska **83.407 K 35 vin.** se odmeri 4% pridobnina,
ki znaša **3336 K 29 vin.**

IV. primer.

Računski zaključek

Zadružne zveze v Ljubljani

reg. zadruga z omej. zavezo

za leto 1911.

Dati.

Promet leta 1911.

Imeti.

Ime računa	K	h	Ime računa	K	h
Račun blagajne	11,123.393	23	Račun blagajne	11,117.691	75
„ poštne hranilnice	6,679.596	65	„ poštne hranilnice	6,628.798	07
„ menic	614.741	52	„ menic	482.948	90
„ tekoči	27,381.167	24	„ tekoči	25,381.390	94
„ bančni	1,959.077	13	„ bančni	1,207.177	75
„ vlog	928.458	70	„ vlog	4,430.056	22
„ efektov	611.596	05	„ efektov	10.336	85
„ kuponov	4652	96	„ kuponov	18.745	80
„ delkredere in provizije	19	—	„ delkredere in provizije	2347	14
„ obresti	624.461	23	„ obresti	718.115	15
„ deležev	10.374	—	„ deležev	373.234	—
„ uradnih	127.952	03	„ uradnih	79.911	27
„ „Nar. Gospodarju“	6565	70	„ „Nar. Gospodarju“	6012	64
„ komisijonalni	25.196	17	„ komisijonalni	25.169	26
„ hiš	224.427	72	„ hiš	726	55
„ raznih	411.206	15	„ inventarja	50	—
„ inventarja	16.078	06	„ raznih	170.398	55
„ dobička in izgube	38.270	33	„ dobička in izgube	17.148	81
„ posojil	275.553	66	„ posojil	275.553	66
			„ rezerv	110.434	22
	51,062.787	53		51,062.787	53

Zguba.

Račun izgube in dobička.

Dobiček.

Ime računa	K	h	Ime računa	K	h
1. Uradni stroški . . . 128.187.71 odštevši: a) uradne spre- jemke . . . 45.426.27 b) dež. podpr. 12.000.— drž. „ 22.485.— c) predplačane urad. stroške 4.238.13 d) predpl. pod- podporo uč. „Zadr. šole 725.— 84.874.40			1. Kuponi 21.475.33 2. Delkredere in provizija . . . 2328.14 3. Obresti 92.185.25 4. Hišni dohodki 10.670.99 5. Dobiček pri komisijonalnih . . 2187.49 6. Plačane že odpisane terjatve . 17.148.81		
2. Hiši: a) davki in doklade . . 3167.53 b) manjša popravila . . 1280.59 c) odpis od vrednosti . . 2279.60 3. Odpis: a) od inventarja . . 1602.06 b) od raznih 38.270.33 4. Kurzna izguba 17.503.70 5. „Narodni Gospodar“ 553.06 6. Čisti dobiček 38.025.83	43.313.31				
	145.996.01			145.996.01	

Aktiva.

Bilanca 31. decembra 1911.

Pasiva.

Ime računa	K	h	Ime računa	K	h
Gotovina v blagajni 5701.48 Menice 172.392.62 Naloženi denar 866.764.36 Vrednostni papirji 363.755.50 Deleži 20.000.— Nedvignjeni kuponi 7382.49 Tekoči račun s članicami . . . 12.604.335.46 Predplačane reeskomptne obresti 144.47 Predplačani uradni stroški . . . 4238.13 Predplačane podpore učencem Zadružne šole 725.— Komisijonalni 2214.40 Hiši in zemljišče 217.700.— Zaostala stanarina 3677.77 Inventar 14.426.— Razni dolžniki 318.968.84			Deleži 362.860.— Rezerva: a) splošna 100.000.— b) posebna 10.434.22 Bančni račun 64.066.40 Menice v reeskomptu 40.600.— Predplačane eskomptne obresti . 1613.14 Vloge v tekočem računu 10.604.559.16 Vloge stalne 3.501.597.52 Neplačani uradni stroški 235.68 Predplačane stanarine 273.33 Razni upniki 78.161.24 Čisti dobiček 38.025.83		
	14.802.426.52			14.802.426.52	

Zveza je ugodnostna po § 85. zak. o os. davkih. Ne izgubila bi po združno-davčni noveli davčne ugodnosti tudi tedaj ne, če bi po naročilu in na račun svojih včlanjenih zadrug stala v poslovnem prometu z udi včlanjenih zadrug (torej ne s svojimi udi, kateri so pač včlanjene zadruge, ne pa udje teh poslednjih sami).

Obračunska podlaga za davčno leto 1913 bi se torej glasila tako-le:

Bilančni čisti dobiček 38.025 K 83 vin.

K temu se prištejejo:

neposredne pristojbine od vplačanih in izplačanih deležev ter pristopnin (obsežene v „uradnih stroških“)	38 „ 60 „
hišno-najemni davek (po odbitku gostiščine in vodarine)	1953 „ — „
Zemljiški davek	2 „ 41 „
skupaj	<u>40.019 K 84 vin.</u>

Od tega se odštejejo:

pristopnine (kompenz. v „uradnih stroških“)	490 K — vin.
državna in deželna podpora (kompenz. v „uradnih stroških“)	34.485 „ — „
katastr. čisti donos	6 „ 66 „
čisti donos združnih hiš, ki je bil l. 1911 potrjen hišno-najemnemu davku	<u>10.784 „ 63 „ 45.766 K 29 vin.</u>
Pokaže se torej primanjkljaj	5746 K 45 vin.

Zveza je torej oproščena pridobnine po § 85. zak. o os. davk.

Primeri za prizive proti odmeri pridobnine.

I. primer — priziv zoper nepripoznanje ugodnosti § 85.

C. kr. okrajnemu glavarstvu

Kolek

za 30 h

v Celovcu.

Podpisana posojilnica je prejela dne 15. t. m. plačilni nalog, s katerim se ji odmerja za l. 1913 pridobnina v znesku 45 K 52 vin. od ugotovljenega čistega donosa 455 K 20 vin.

Kakor se razvidi iz plačilnega naloga, se niso priznale posojilnici ugodnosti § 85. zak. o osebnih davkih, češ da izvršuje po svojem tajniku tudi gostilno, ki je pristopna vsakemu gostu in torej ni omejena na lastne ude.

Proti temu naziranjju davčnega oblastva mora podpisana posojilnica ugovarjati in zato vlaga proti zgoraj omenjenemu plačilnemu nalogu priziv, ki ga utemeljuje tako-le:

Posojilnica omejuje svoje posojilniško delovanje po pravilih in dejanski le na svoje ude, ker daje posojila izključno le zadružnim udom. Zato ji je davčno oblastvo v prejšnjih letih vedno pripoznalo ugodnost po § 85. zak. o os. davk.

Dne 15. decembra 1911 l. je bila na javni dražbi prodana hiša posojilničnega uda gostilničarja Tomaža Ogriza. Da reši svojo terjatev po zadružniku Ogrizu, je kupila posojilnica to hišo in oddala gostilno, za katero je prejela sama koncesijo, na račun svojemu tajniku Petru Hriberniku.

Ker se doslej zadrugi ni posrečilo za hišo z gostilno vred dobiti primerne kupca, izvršuje še gostilniško obrt, nikakor

pa ne misli gostilne stalno obdržati, temveč namerava podjetbo prodati, kakor hitro se ji ponudi primerna prilika.

Da se je omenjena hiša z gostilno kupila na javni dražbi, ./. dokazuje priloženi ./. razdelilni sklep.

Podpisana posojilnica prosi, da se ji na podlagi omejenih dejstev za posojilnično poslovanje pripoznajo ugodnosti § 85. zak. o osebnih davkih in se torej posojilnica oprosti davka, ker čisti donos iz posojilničnega poslovanja znaša samo 135 K, za gostilniško poslovanje pa se odmeri pridobnina na podlagi splošnih zakonskih določb. V ta namen ./. prilaga ./. posebni račun za gostilniško poslovanje.

V Borovljah, dne 20. maja 1913.

Posojilnica v Borovljah,

r. zadr. z om. zav.

Čertov Boštjan, m. p.
načelnik.

J. Mišič, m. p.
odbornik.

II. primer — priziv zoper splošno odmero.

Mizarska zadruga, registrovana zadruga z omejeno zavezo v J. je pričela s svojim obratom dne 1. maja 1912. Davčno oblastvo (okrajno glavarstvo v G.) ji je odmerilo na podlagi prvega računskega zaključka, ki je obsegal opravilno dobo od 1. maja do 31. decembra 1912 pridobnino za leto 1912 in 1913 na tej-le podlagi:

Bilančni čisti dobiček 865 K 32 vin.

K temu se prištejejo:

ustanovni stroški (stroški registrovanja, nabava			
zadružnih pravil in zadružnih tiskovin). .	133	„ 28	„
obresti deležev.	320	„ —	„
Neposredna pristojbina od vplačanih in izpla-			
čanih deležev ter pristopnin	2	„ 10	„
hišno-razredni davek z dokladami	5	„ 32	„
	1326 K 02 vin.;		

na eno leto odpade tedaj 1989 K 03 vin.

Ker se zadruga ni smatrala za ugodnostno, odmeril se ji je 4odstotni davek v znesku **79 K 56 vin.** za leto 1913, za leto 1912 pa na dobo od 1. maja do 31. decembra odpadajoči znesek **53 K 04 vin.** Proti tej odmeri je vložila mizarska zadruga ta-le priziv:

C. kr. okrajnemu glavarstvu

Kolek
za 30 h

v Gorici.

Podpisani zadrugi se je za leto 1912 odmeril pridobninski davek v znesku 53 K 04 vin. in za leto 1913 79 K 56 vin. na obdačbeni podlagi, kakor se razvidi iz priloženih $\cdot/\cdot$ dveh $\cdot/\cdot$ plačilnih nalogov, dostavljenih dne 17. maja t. l.

Podpisana zadruga vlaga proti tej davčni odmeri priziv, ker slavno davčno oblastvo ni povsem vpoštevalo zakonskih določb, ki veljajo za odmero pridobninskega davka od podpisane zadruge.

1. Naša zadruga omejuje svoj obrat le na svoje ude, ker § 2. združnih pravil izrecno veli, da vnovčuje zadruga le izdelke svojih udov. Pač je zadruga v par izjemnih slučajih prejela izdelke tudi od neudov, toda za to je bila tudi v davčnem oziru upravičena po članu 8. izvršitvenega predpisa k II. poglavju zakona o osebnih davkih, kajti zgodilo se je to le, ker sta dva uda zbolela, da nista mogla oddati ob pravem času svojih izdelkov, katere je zadruga nujno potrebovala, in se je morala obrniti na dva neuda, ki sta jedva 14 dni delala za zadrugo. Iz tega razloga bi se bile morale zadrugi priznati ugodnosti § 85. zak. o osebnih davkih.

2. Zato bi se morali smatrati tudi vsi ustanovni stroški v znesku 133 K 28 vin. za odbitne postavke in torej pri sestavi obdačbene podlage odšteti od bilančnega čistega donosa.

3. Kakor se razvidi iz priloženega $\cdot/\cdot$ zapisnika občnega zbora, ki se je v prepisu že svoječasno odposlal davčnemu

oblastvu, razdelil se je bilančni čisti dobiček v znesku 865 K 32 vin. tako-le: 200 K se odkaže posebnemu rezervnemu zakladu za morebitne izgube pri odjemalcih združnih izdelkov, 300 K se dovoli kot nagrada udom načelstva za njihovo brezplačno poslovanje, ostanek v znesku 365 K 32 vin. se prenese na novi račun. C. kr. okrajno glavarstvo ni prvih dveh zneskov odštelo od čistega dobička, kar bi bilo po zakonu zavezano storiti.

Odkazi posebnemu rezervnemu zakladu za morebitne izgube pri odjemalcih združnih izdelkov v znesku 200 K se morajo po § 95. *lit. f* zakona o os. davk. odbiti, kajti ta zaklad se mora smatrati za „posebni zaklad“, kakor ga ima v mislih ravnokar omenjena zakonska določba. Istotako se mora nagrada načelstvu v znesku 300 K po zmislu § 95. *lit. i* om. zak. odbiti od čistega donosa, ker se zadruga mora smatrati kot ugodnostna po § 85., kakor smo navedli v 1. točki našega priziva.

4. Slavno davčno oblastvo tudi ni odbilo od čistega dobička hišno-razrednemu davku podvrženega čistega donosa združnega poslopja. Ker znaša hišno-razredni davek 3 K 40 vin., bi se bil moral odbiti temu davku odgovarjajoči znesek 17 K, za dobo 8 mesecev (od 1. maja do 31. decembra 1912) torej 11 K 34 vin.

Ker po odbitku neopravičeno v obdačbeno podlago privzetih zneskov čisti donos zadruga daleko ne presega vsote 1200 K, je podpisana zadruga po § 85. zak. o osebnih davkih in po združno davčni noveli z dne 3. januarja 1913 drž. zak. št. 5 sploh pridobnine oproščena; zato prosi:

C. kr. okrajno glavarstvo blagovoli ta priziv predložiti c. kr. finančnemu ravnateljstvu v Trstu, ki se prosi, da razveljavi priložena plačilna naloga.

Mizarska zadruga v J.

r. z. z om. z.

J. J., m. p.

N. N., m. p.

Vsebina.

	Stran
Kako se dele pridobitne in gospodarske zadruge z ozirom na pridobninski davek	5
Davka proste zadruge	5
Po § 85. ugodnostne zadruge	9
Po § 85. neugodnostne zadruge	12
Kdaj in na kaki podlagi se odmerja pridobninski davek	14
Kateri zneski se prištevajo bilančnim prebitkom	15
Kateri zneski se ne prištevajo bilančnim prebitkom	17
Kje se predpisuje pridobninski davek	21
Davčne napovedi	23
Odmera pridobninskega davka, plačilni nalog in priziv (rekurz)	27
Plačilni obroki	31
Razpregled rezervnih zakladov	31
Izpremembe v stanu davku zavezanih podjetb	32
Splošne določbe	37
Primeri za obdačbo pridobitnih in gospodarskih zadrug	41
Primeri za prizive proti odmeri pridobnine	53

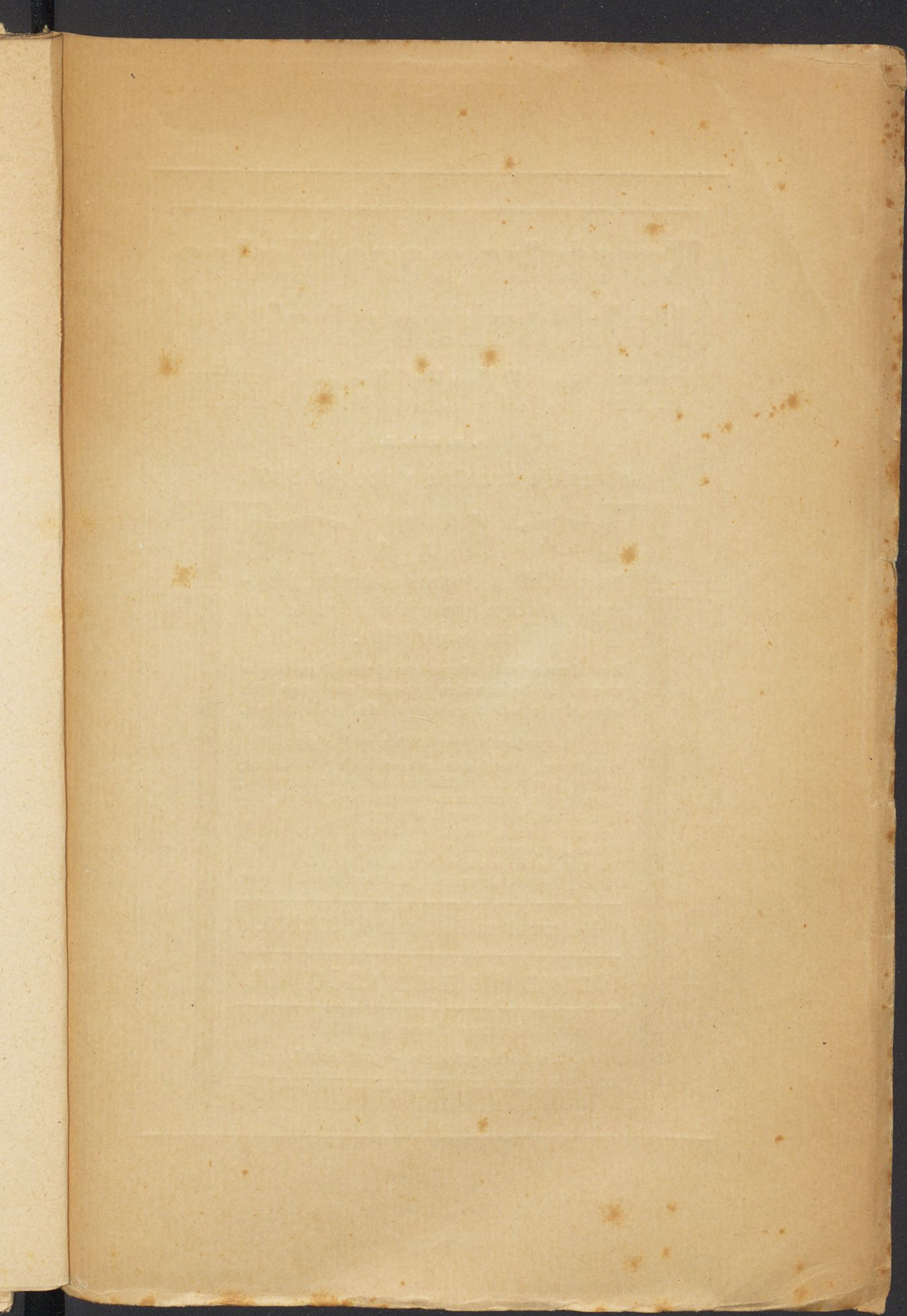

C06155 2042200

NARODNA IN UNIVERZITETNA
KNJIŽNICA

00000439621

Kmetska posojilnica ljubljske okolice v Ljubljani

R. Z. Z. N. Z.

obrestuje hranilne vloge po čistih

 4³/₄ ‰

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje posojilnica sama za svoje vložnike.

Sprejema tudi vloge na tekoči račun v zvezi s čekovnim prometom ter jih obrestuje od dne vloge do dne dviga.

Gospodarstvo posojilnice vodijo gg.:

Ivan Knez, veletržec in veleposestnik v Ljubljani;
Andrej Šarabon, veletržec in posestnik v Ljubljani;
Josip Lenče, veletržec in posestnik v Ljubljani;
Ivan Mejač, veletržec v Ljubljani;
Anton Pogačnik, posestnik v Spodnji Šiški;
Franc Jarc, posestnik v Medvodah;
Avgust Jenko, posestnik v Ljubljani;
Alojzij Vodnik, kamenosek in posestnik v Ljubljani.

Rezervni zaklad nad K 800.000.

Upravno premoženje koncem leta 1912 K 19,000.000.

Ustanovljena l. 1881.

Žirokonto pri avstro-ogrski banki.